

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Grane kommune

Arkivsak: 24/458
Møtedato/tid: 02.09.2024 kl. 11.00
Møtested: Rådhuset, møterommet på Familieenheten

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Forfall og spørsmål om habilitet meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Torbjørn Berglann på telefon 400 67 058, eller e-post: torbjorn.berglann@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 27.08.2024

John Kappfjell (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Torbjørn Berglann
rådgiver for kontrollutvalget
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
15/24	Orientering om kommunens tilskudd til næringsaktører
16/24	Forenklet etterlevelseskontroll av kommunens innkjøp
17/24	Planer for eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon 2024-2028
18/24	Innspill til kontrollarbeidet
19/24	Oppfølging av kontrollutvalgets vedtak
20/24	Referatsaker/folkevalgtopplæring
21/24	Budsjett for kontrollarbeidet 2025
22/24	Godkjenning av møteprotokoll

Orientering om kommunens tilskudd til næringsaktører

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Grane kommune

Møtedato

02.09.2024

Saknr

15/24

Saksbehandler Torbjørn Berglann

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/448 - 5

Forslag til vedtak

Konmrollutvalget tar redegjørelsen om tilskudd til næringsaktører til orientering.

Vedlegg

Grane kommune som tilskuddsgiver til næringsaktører

Vefsnafondet 2009-2023

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har bedt kommunedirektøren om å orientere om kommunens tilskudd til næringslivsaktører er i samsvar med regelverket for offentlig støtte, se møte 30. april 2024, sak 12/24. Orienteringen skal gis skriftlig og muntlig. Kommunedirektøren har sendt den skriftlige orienteringen (vedlagt), økonomisjefen vil orientere i møtet. Vedlagt følger også vedtekene for Vefsnafondet.

Det går fram av den skriftlige orienteringen at kommunen har gitt tilskudd til næringsaktører fra Vefsnafondet siden 2010, og at kommunen har forholdt seg til regelverket om offentlig støtte. Kommunen har vært spesielt oppmerksom på at bestemmelsen om bagatellmessig støtte, det vil si at beløp lavere enn 200.000 euro er tillatt.

Sekretariatet viser ellers til den skriftlige redegjørelsen.

Vurdering

Hvis det ikke kommer fra annen informasjon i møtet, kan kontrollutvalget ta redegjørelsen til orientering.

KONSEK TRØNDELAG IKS

Postboks 2564
7735 STEINKJER

Grane kommune som tilskuddsgiver til næringsaktører

I år 2009 fikk Grane kommune 60 millioner kroner i næringsfondsmidler etter vedtak om vern av Vefsna. Gjennom hele denne perioden fram til i dag har det blitt gitt tilskudd og lån til mange ulike næringsaktører.

Grane kommune har forholdt seg til regelverket om offentlig støtte og spesielt bestemmelsen at en støtte på under 200 000 euro over en 3 årsperiode ikke er ulovlig og kalles bagatellmessig støtte.

Legger ved oversikten over alle utbetalinger av tilskudd fra 2010 til 2023. I KS-sak 073/22 ble det vedtatt at resterende midler i Vefsnafondet prioriteres til næringsutvikling ved Laksvollen.

En oppsummering av de bedriftene som har fått de største tilskuddene og lån gjennom perioden:

Næringsaktør	År	Tilskudd/formål	Innvilget beløp	Kommentar
Norgesvinduet Svenningdal AS	2010	Økonomisk krise og lån var nødvendig for å unngå oppsigelser av mange ansatte.	5 000 000	Hjørnesteinsbedrift i krise ville ha skapt store samfunns- og sosiale problemer i kommunen. Lån med 6 % over nitor.
KOA Børgefjell AS	2013	Nybygg på Bustadmoen	1 400 000	Etablering av ny bedrift på Børgefjellskolen
KOA Børgefjell AS	2013	Lån til kjøp av Børgefjellskolen og etablering av virksomhet.	5 000 000	Viktig for kommunen å få aktivitet i Fiplingdal og økt sysselsetting i kommunen. Lån med 6 % over nitor.
Norgesvinduet Svenningdal AS	2020	Store utfordringer på nytt og lån ble helt nødvendig igjen.	5 000 000	Nødvendig for å sikre og opprettholde arbeidsplassene. Lån med 6 % over nitor.

HaG Vekst AS	2020	HMS-tiltak ved arbeidsplass for yrkeshemmede.	3 724 887	Nybygg med fasiliteter som har manglet i mange år for de ansatte. En viktig bedrift i Grane kommune uten økonomisk formål.
Delal Eiendom	2023	Etablering av nye Trixie på Laksvollen	7 392 288	Helt avgjørende for at det blir noe tilbud og tjenester til innbyggerne i Grane kommune og veifarende langs ny E6 på Laksvollen.

Innbetalte låneavdrag og renter på lånene har hvert år blitt tilbakeført til Vefsnafondet som igjen har bidratt til utbetalinger til andre næringsaktører.

Jeg er på plass når saken skal behandles i KU-møte den 28. august så da har det mulighet til å stille spørsmål rundet dette.

Med hilsen

Monica Hoff
Økonomisjef

Dette dokumentet er elektronisk og sendes uten håndskrevet signatur

Vedlegg

1 Vefsnafondet 2009-2023

Kopi til:

Anne Kristin Solheim

Industrivegen 2

Vefsnafondet 2009-2023

I 2009 fikk Grane kommune kr 60 millioner i næringsfondsmidler.

2010

Bedriftsrettede tiltak

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Norgesvinduet Svenningdal AS	5 000 000	
Laksforsen Turistkafe AS	1 100 000	<p>Grane kommune har siden 2003 arbeidet med å etablere et nasjonalparksenter / natursenter i samarbeid med Laksfors Turistkafe. Nå er dette unger bygging med planlagt åpning dette året. Laksfors T. i samarbeid med Helgeland Museum vil her lage en utstilling om Vefсна med hovedfokus på laksefiske.</p> <p>Vi vil også etablere et nav for naturbaserte turisme samt informasjon for Børgefjell og Lomsdal / Visten Nasjonalparker.</p>
Laksfors, utbedring av kommunal vei til Laksforsen Turistkafe AS	2 500 000	<p>Det er i dag ca 75 000 besøkende, med ny avkjørsel fra E6 ferdig i 2010, og forventet økning med nytt senter er det behov for å utbedre veien videre samt parkering. Dette ut i fra logistikk og trafiksikkerhet.</p>
Tommy Nilsen	63 000	<p>Til kjøp av kantklipper. Pkt 3, «varig / aktiverbare investeringer i bedrifter. Eksempelvis utstyr / maskiner ved oppstart og utvidelse av bedrifter og fysisk infrastruktur.»</p>
Brurskanken Rein	50 000	<p>Tilskudd til småskalamat. Målet er å «etablere et eget viderefordelingsanlegg for egenprodusert reinkjøtt. Videre å etablere et reiselivstilbud i tilknytning til dette gjennom servering av</p>

		egenprodusert tradisjonell samisk mat og formidling av samisk kultur og tradisjoner.»
Grane Hytteservice AS	400 000	Det er mange hytter i Grane Kommune. I Fiplingdal hvor etableringen skjer er det ca 350 hytter, i tillegg er det relativ kort avstand til eks Majavatn som også har en god del hytter. Dette nye firma med 3 ansatte driver i dag med snekker arbeider. De etablerer nå et lite sagbruk og arbeidsbase. De vil i tillegg til snekkerfag utføre div. arbeid opp mot hyttefolket, ved leveranse, snømåking mv.
Svenningdal Camping	100 000	Utrede muligheten for å videreutvikle Svenningdal Camping. Utrede etablering av service for anleggsfolk i forbindelse med ny E6. Utrede truck-stop / veiservice.
Karius og Baktus barnehage	150 000	En ny privat barnehage som supplerer tilbudet vi i dag har i den kommunale barnehage.

2010

Tiltak i Kommunal regi

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Grane Næringsutvikling AS	700 000	Grane kommune har et treårig prosjekt hvor vi betaler lønn mv til næringskonsulent og tilskudd til Sentrum Næringshage.
Sentrum Næringshage AS	100 000	Næringskonsulenten ivaretar førstelinjetjenesten for næring og leder arbeide med etableringen av næringshagen.
Fra hovedvei til drømmefisken, Grane Næringsutvikling AS	100 000	

2011

Bedriftsrettede tiltak

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Trofors Byggemontering	160 000	De er en liten bedrift som i hovedsak produserer takstoler. Søknaden går på modernisering, effektivisering for å etterkomme nye krav og øke produksjon. Med tre til fire ansatte i dag skisserer de å øke med en og i perioder to nye medarbeidere.
Trofors Nærkjøp AS	140 000	
Fiplingdal Landhandel SA	486 000	Etablering av ny butikk.
Sommarfjøschaugen, Siri og Tor Stabbforsmo	360 000	Dette er et gårdsutviklings prosjekt for å gi et nytt tilbud innen reiseliv, og åpne for større inntjening for produkter som i dag produseres på gårdsbruket. Det vil si overnatting og lokalprodusert mat.
Unikraft AS	123 500	Nye krav til sertifikater medfører at selskapet må gjennomføre nye investeringer for å få drifte de relativt store investeringene som er gjennomført. Selskapet har gode muligheter med å lykkes i sitt arbeid og få et økonomisk utbytte som de kan leve av, men samtidig er de økonomiske kostnadene høye og medfører en risiko som selskapet eiere virker å være oppmerksomme på.
Majavatn Camping og opplevelser	200 000	For å utvikle campingplassen med nye tilbud.
Båfjellmo Gård	196 000	Etablering og utvikling av overnattingstilbud i gammelt langhus ved Trofors.
Jan Thomas Kløvimo	200 000	For å investere i en ny hogstmaskin.
Norgesvinduet Svenningdal AS	190 000	Søknad om tilskudd til produktutvikling og etablering av vinduer iht. PASSIV -standard.

Norgesvinduet Svenningdal AS	21 000	Tilskudd i forbindelse med asfaltering for bygging av ny lagerhall.
---	--------	---

2011

Tiltak i Kommunal regi

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Grane Næringsutvikling AS	100 000	Gjennom prosjektet «Fra ide til industri og sysselsetting» er det meningen å videreutvikle utvalgte elevideer fra avholdt entrepenørskaps-utdanning i helgelandsskolene, samtidig som det skal bidra til å bygge oppnæringshagen til å bli et «Senter for innovasjon og entrepenørskap».

2012

Bedriftsrettede tiltak

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Laksfors, opprusting av kommunal vei	1 000 000	Til kommunal vei til Laksforsen, byggetrinn 2. Asfalt og gatelys.
URBI Samisk Kulturformidling	50 000	Prosjektet skal sikre at gamle samiske mattradisjoner blir tatt vare på og blir tilpasset til det moderne samfunnet. Arbeidet skal gjennomføres av Gunn Margret Utsi.
Statskog SF	300 000	Opprusting av Stavassdalsveien.
Svenningdal Trevarefabrikk AS	306 000	Målet med prosjektet er å få mer effektiv bruk av isolerte lokaler, all lasting/lossing under tak, lagerinndeling for optimal logistikk og bedre lønnsomhet samt ytterligere økt produksjon hos leietaker som vil være Norgesvinduet Svenningdal AS.
Delal Eiendom AS	399 000	Delal Eiendom AS vil bygge ut sin bedrift som driver spisestedet Trixie. Dette for å utvide kapasiteten og kunne ta mindre selskaper i en egen avdeling, samt starte pub drift. Dette betyr et bedre tilbud som er etterspurt.
Leif Havdal	100 000	Til innkjøp av bil til drosjekjøring.

2012

Tiltak i Kommunal regi

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Gammelsagmaro, utescene	150 000	Gir muligheter for å få til større aktiviteter i og rundt bygdetunet.
Befolkningsutvikling Grane, Bolystgruppen	1 000 000	Egen bolyst gruppe som har kommet med ideer og forslag, her har vi fått ekstern støtte økonomisk og mye fin media omtale. Tilskuddsordningen for oppføring av egen bolig har vært en suksess. Flere nye boliger under oppføring som har skapt aktivitet i byggenæringen og gir nye innbyggere.
Grane Næringsutvikling	800 000	Grane kommune eier over 50% av GNU og har ansatt næringskonsulent i 100% stilling. Driftstøtten går til lønn og kontorhold. Med bakgrunn i denne stillingen har vi etablert en stilling til som er finansiert av prosjektmidler. GNU foreslår førstelinjetjeneste og vanlig hjelp til næringsliv og etablerere. Drifting og utvikling av div. prosjekter samt å være behjelpelig med søknader osv inngår også.
Grane Næringsutvikling - Forprosjekt – Senter for innovasjon og entreprenørskap	200 000	

2013

Bedriftsrettede tiltak

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Børgefjellskolen DA	300 000	Et ønske om å tilrettelegge for fremtidig sysselsetting og bolyst i kommunen ifm framtidig drift- og aktivitet på Børgefjellskolen.
Børgefjellskolen DA, klage på vedtak	Beløp økes til 450 000	
KOA Børgefjell Eiendom AS	1 100 000	Anskaffelse, videreutvikling og oppstart for framtidig drift av Bustadmoen.
KOA Børgefjell AS SUS	1 400 000	Utvikling og tilpasning av lokaler og eksisterende bygningsmasse på Bustadmoen, til klargjøring for framtidig drift.
Brurskanken Rein	57 885	Brurskanken Rein har bygd et nytt fordelingsanlegg for viderefordeling av reinkjøtt. Planen er å videreføre egen kjøttproduksjon, og slik øke verdiskapningen.
TV-produksjon VM i fluefiske	350 000	Under forutsetning av at Vefsn- og Hattfjelldal kommune gjør likelydende vedtak, vil Grane Kommune garantere for inntil 350 000 kr til TV-produksjon i regi av IEC in Sports fra VM i fluefiske 2013.
Vefsna Lodge, Monica og Gudmund Forsmo	370 000	Konseptet skal bygges opp rundt gårdens historie fra 1600-tallet og fram til i dag. Det skal tilbys overnatting og bespisning av høy standard, og det vil bli lagt opp til totalpakker med fullpensjon som hovedprodukt.

2013

Tiltak i Kommunal regi

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Bolysttilskudd	1 600 000	
Grane kommune (industriområde)	100 000	Tilskudd til gjennomføring av et Mulighetsprosjekt for eks industriarealer i Trofors sentrum, eid av Svenningdal Trevarefabrikk AS.
Sentrum Næringshage (2012-2014)	300 000	

2014

Bedriftsrettede tiltak

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Coop Grane SA	1 000 000	Tilpasning av eksisterende bygningsmasse til nytt virksomhetsområde med kafè. Butikken er for veldig mange en sosial arena, og det er ønskelig å legge til rette for at kundene også skal kunne møtes til en kaffekopp.
Bjørn-Ivar Steinslett	97 700	Forretningsideen til firmaet Mottasjeservice SUS er å utføre serviceoppdrag innen bygg og anlegg med primærområde Grane- og Hattfjelldal, montering og service på brannvarslingsanlegg til landbruket på Helgeland og tjenester til minikraftbransjen i samme område.
Trofors Byggmontering	111 000	
Jan Thomas Kløvimo	300 000	Jan Thomas Kløvimo innvilges et bedriftsutviklingstilskudd til sitt enkeltmannsforetak. Tilskuddet gis med bakgrunn i at Grane kommune vil tilgodese produkt- og markedsutvikling til Skogsentreprenøren.

2015

Bedriftsrettede tiltak

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Sagaveien	291 000	Turisme/reklame
Brurskanken Rein	58 000	Oppstart fordeling av viltkjøtt, opprettholde sysselsetting i slakteri, mer robust bedrift.
Laksfors event	66 000	Skape arena for opplevelsesreiser, forprosjekt.
Trofors for og spa	103 134	Utvide eksisterende arbeidsplass, styrke robusthet og få full stilling.
Grane maskinlag	165 000	Skape samlokalisering av flere bedrifter (forprosjekt).
ITELab	299 100	Forskning/innovasjon med stort potensiale for å skape grundere, produktivutvikling for samarbeidsbedrifter
Tommy Nilsen AS	295 000	Økt sysselsetting, robusthet i firma, ny nisje å konkurrere i nye markeder
Mal etter nummer/Almås	192 254	Bedriftsetablering, nettbutikk og butikk utsalg
Fellingfors Panorama	186 900	Nye arbeidsplasser, forberedelser til laksefiske i elva Vefsna
Helgeland Landbruksrådgiving	1 000 000	Opprettholde arbeidsplassene i vår kommune, unngå flytting av kontorene
Svenningdal Trevarefabrikk	Renteendring	Rentenivået er ikke vært regulert, en styrking av bedriften med ca 80 ansatte og stor utviklingsbehov

2015

Tiltak i Kommunal regi

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Grane næringsutvikling	850 000	Kommunens første linjetjeneste med høy kvalitet på rådgivning for næringslivet, arenaskaper, nettverksbygger.
Sentrum næringshage	100 000	Nettverk og paraplyorganisasjon for Grane Næringshage hvor Grane næringsutvikling og andre bedrifter har sine lokaler.
World Championship Fluefiske	107 500	Grane kommune deltok i prosjektets styringsgruppe. Internasjonal deltakelse i arrangementet.
Prosjekt Regionalpark	200 000	Hovedprosjekt Vefsna Regionalpark finansieres opp til kr 200.000 med midler fra Vefsnafondet 2015, tilsvarende også ut prosjektperioden slik Kommunestyret vedtok 24.06.2015
Bolyst – Astri og Kim Jonny Fløtnes	103 000	

2016

Bedriftsrettede tiltak

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Grane Innkjøpslag SA	650 000	Bevare bedrifter. Økt sysselsetting. Synergi mellom bedrifter/samløkalisering.
Grane Taxi v/Leif Havdal	50 000	Styrke eksisterende bedrift, en del av bo lystarbeidet og mer robust infrastruktur.
Utpå Neset v/Margrete Jønsson	300 000	Nyetablering i Grane, sikring av arbeidsplasser, utvikle turistnæring.
Helgeland Fjellspreg AS v/Morten Hauvik	700 000	Nyetablering i Grane, sikring av arbeidsplasser, økt sysselsetting.
Rune Sørensen Transport AS	300 000	Sikring av arbeidsplasser / Økning i antall ansatte.

Tiltak i Kommunal regi

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Grane Næringsutvikling	850 000	Kommunens Første linjetjeneste med høy kvalitet på rådgiving for næringslivet, arenaskaper, nettverksbygger.
Sentrum Næringshage	100 000	Nettverk og paraplyorganisasjon for Grane Næringshage hvor Grane næringsutvikling og andre bedrifter har sine lokaler.
Historisk fiskeutstyr	400 000	Grane kommune satsning på opplevelser og identitet/bolyst og historisk ivaretagelse.
Prosjekt Regionalpark	200 000	Hovedprosjekt Vefsna Regionalpark finansieres opp til kr 200 000 med midler fra Vefsnafondet 2015, tilsvarende også ut prosjektperioden slik Kommunestyret vedtok 24.06.2015.
Bolyst	1 300 000	Prosjektet skal videreføres i 2017, økt styrking av grunnlaget for å ville etablere seg å bo og leve i vår kommune.

2017

Bedriftsrettede tiltak

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Svenningdal Trevarefabrikk AS	Ikke tilskudd, men betalingsutsettelse på lån	Det var pågående forhandlinger mellom bedriften og Grane kommune om kjøp av næringsareal. Mens forhandlingene pågikk var det uhensiktsmessig med kapitalstrøm mellom partene.
RiverNorth, Mariann Sæther	100 000	Nyetablering, opprette arbeidsplasser og et nytt tilbud innen naturbaserte aktiviteter og bruk av vassdrag. Bolyst.
Laksfors AS sus	75 000, dette ble ikke utbetalt da søker trakk sin søknad	Nyetablering, opprette arbeidsplasser og et nytt tilbud innen naturbaserte aktiviteter og bruk av vassdrag.
Svenningdal Trevarefabrikk AS	156 520	Forarbeid til oppkjøp av næringsareal.
Engelskvillaen, Inger Laksfors og Jan Johansen	1 180 600	Nyetablering, opprette arbeidsplasser og et nytt tilbud innen naturbaserte aktiviteter og bruk av vassdrag.
Erik Paulsen	Maks kr 100 000	Legge til rette for økt næringsvirksomhet gjennom vedtatt reguleringsplan, fysiske infrastruktur for næringslivet.
JT Kløvimo	Ikke tilskudd, men betalingsutsettelse lån	
Jan Johansen Transport AS	737 334	Styrke sysselsetting, bedriftsutvikling og produktutvikling.
T.R.E Service AS	400 000	Nyetablering.
Norgesvinduet Svenningdal AS	395 000	Opplæring.
MH VVS AS, Morten Hågensen	137 160	Nyetablering, opprette arbeidsplasser. Investeringstilskudd.

2017

Tiltak i Kommunal regi

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Grane Næringsutvikling	850 000	Kommunens første linjetjeneste med høy kvalitet på rådgivning for næringslivet, arealskaper, nettverksbygger.
Sentrum Næringshage	100 000	Nettverk og paraplyorganisasjon for Grane Næringshage hvor Grane Næringsutvikling og andre bedrifter har sine lokaler.
Prosjekt etablering av Regionalpark	300 000	Interkommunalt arbeid vedr natur og kulturbasert reiseliv.
Minibank	100 000	Infrastruktur for næringslivet, bolyst.
Scene	400 000	Bolyst/lånt fra Vefsnafondet.

2018

Bedriftsrettede tiltak

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Helgeland Event AS og Globus Media AS	20 000	Helgeland Event AS og Blobus Media har jobbet med utvikling av et TV-konsept som vil gi god profilering av Helgeland, spesielt som reise- og opplevelsesdestinasjon.
VefsnaLaks AS	1 000 000	Renovering nybygging av laksetrapp i Laksfors i Vefsna. Dette er et prosjekt til ca 25 millioner. Dette er vesentlig for å følge opp statens ansvar for den nordatlantiske laksestammen. Dette vil gi nye arbeidsplasser i hele Vefsnaregionen.
RiverNorth AS	67 000	Grane kommune har samhandlet med RiverNorth i et par år og dette har gitt mye oppmerksomhet i media og bidratt til sysselsetting. I 2018 ble kommunen med på et prosjekt for å utdanne guider. Disse fikk sommerjobb, og vi ser for oss at dette skal utvikles videre og bli arbeidsplasser i kombinasjon slik at det blir helårs arbeidsplasser etter hvert.
Trofors Bil- og Landbruksverksted AS	59 517	Videreutvikle verkstedbedrift. Dette gir rom og mulighet for en ekstra ansatt.
Porten til Nord-Norge	149 000	Videreutvikle anlegget som er et turistinformasjonsanlegg. Dette vil sikre videre muligheter og sysselsetter i ca 3 mnd på sommeren.
Utpå Neset ANS	40 000	Videreutvikle prosjektet Ut på Neset som skal drive med guide, overnatting mm. Dette legges opp til en arbeidsplass.
Erling Paulsen	204 400	Aktøren er med i en samdrift, og vil med dette sikre en arbeidsplass med at han leier seg ut til bønder og til pågående veiarbeid på E6.

2018

Tiltak i Kommunal regi

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Svenningdal Bygdelag Skogstua	250 000	Skogstua blir bedre egnet til bygdas formål, som sosial arena for bygdas befolkning i alle aldre, tilreisende og for tiden de mannskaper som bor i brakkerigg i bygda pga E6 utbygging. Å skape bolyst i bygdemiljøet med å etablere fasiliteter og turveier, er positivt.
Multiconsult Mellommoen	282 875	Grunnundersøkelser med mer for areal som skulle brukes til næringsareal ved avkjøring fra ny E6. Dette ble stanset da grunnforholdene viste seg for dårlig, kvikkleire.
Grane Næringsutvikling AS	900 000	Finansiering drift av Sentrum Næringshage og Grane Næringsutvikling. GNU ivaretar førstelinje tjenesten for Grane kommune opp mot næringsaktører. Det er to ansatte, hvorav den ene stillingen er avhengig av prosjekt finansiering.
Sentrum Næringshage	100 000	Se effekt ovenfor.
Grane Næringsutvikling AS Bolyst	300 000	Økt trivsel og økt bosetting.
Grane Næringsutvikling AS	80 000	Ny næringsplan vil bli vedtatt i K.styret 27. februar 2019. Plan er viktig for kommunens næringsarbeid, samt at det kreves for søknader om ekstern finansiering i noen saker.
Vefsna Regionalpark	300 000	De reviderte vedtekter vil være et bedre styringsverktøy for parken enn de opprinnelige minimums-vedtektene. Det inngås samarbeidsavtale med to andre deltakerkommuner for å regulere en del av de praktiske problemstillingene rundt etablering og drift av parken.

2019

Bedriftsrettede tiltak

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
John Bernhard Kvandal	100 000	Viktig samfunnsoppgave, økt sikkerhet for skolebarna og viktig tilleggsnæring til søker.
Strandli gård v/Siri og Tor Stabbforsmo	371 000	Styrke sysselsetting, grunnlag for økt tilflytting og god markedsføring av kommunen.
Grane Taxi	250 000	Et viktig servicetilbud til innbyggerne og en viktig del av infrastrukturtilbudet.
RiverNorth AS	83 000	Videre utvikling av raftingvirksomhet / turisme kan gi økt ringvirkninger for lokalt næringsliv.
Oladalens Venner	90 000	Markedsføring av kommunen.
Erik Paulsen	470 094	Etablering av et næringsareal kan medføre økt næringsetablering.

2019

Tiltak i Kommunal regi

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Grane Næringsutvikling	900 000	
Sentrum Næringshage	100 000	
Vefsna Regionalpark	300 000	
Grane kommune v/Grane Bygdetun, Utescene	50 000	Tiltak for trivsel og bolyst.

2020

Bedriftsrettede tiltak

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Brurskanken Rein v/Torstein Appfjell	101 740	Styrker næringsgrunnlaget for virksomheten.
Helgeland Hogst AS v/Tommy Brattås	94 000	Styrke sysselsetting.
Oladalens Venner	100 000	Markedsføring av Helgeland og Grane kommune ift. reiseliv.
Norgesvinduet Svenningdal AS	5 000 000	Styrking av bedriftens konkurranseevne i markedet bidrar til sikrere drift. En viktig arbeidsplass for Grane kommune.
Svenningdal Maskinstasjon AS	355 000	Styrke sysselsettingen.
Erik Paulsen	137 273	Etablering av et næringsareal kan medføre økt næringsetableringer.
RiverNorth AS	138 000	Videreutvikling av raftingvirksomhet / turisme kan gi økt ringvirkning for lokalt næringsliv.
E&A Torget AS	140 000	Etablering av bruktbuikk, utleie av rom og lokaler til møter og kurs. Utvikling av turisme og arbeidsplasser i nærmiljøet.
Grane Potetmaskin DA	595 712	Bedriftsutvikling, styrke sysselsetting.

2020

Tiltak i Kommunal regi

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Malhaugen Invest AS	1 214 000	Sentrumsutvikling, forskjønnelse av industriområde.
Grane Næringsutvikling AS (Sak nr. 15/18)	950 000	Bidra til bla. økt sysselsetting og utvikling av næringslivet.
HagVekst AS	3 724 887	HMS-tiltak ved arbeidsplass for yrkeshemmede og forskjønnelse av industriområde.
Grane kommune – Bredbåndutbygging Fiplingdal	3 000 000	Styrke infrastruktur
Grane kommune – Bredbåndutbygging Majavatn-Trofors	1 000 000	Styrke infrastruktur.
Vefsna Regionalpark	315 000	Bidra til bla. økt sysselsetting og positive ringvirkninger for reiselivsbedrifter.

2021

Bedriftsrettede tiltak

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Vefsna regionalpark	315 000	Markedsarbeid – Bedriftsutvikling: Fortsette å utvikle næringsmuligheter som er knyttet til Vefsnavassdraget. Gjennom å samle utviklingsressurser, ha en felles plattform og øke samhandlingen i området, vil det sannsynligvis kunne skapes større verdier og nytte av den innsatsen som i dag legges ned i ulike prosjekt med kortere varighet.
Vefsna regionalpark	100 000	Reisemålsutvikling – Bedriftsutvikling: Vefsnaregionen har et potensial for videre utvikling som reisemål:

Vefsna regionalpark forts.		<ol style="list-style-type: none"> 1. Utvikle opplevelseskonsept er basert på fiske, aktive naturopplevelser, småbykulturen, fjellfolket, lokalmat, festivaler og kulturhistorie. 2. Utvikle et årshjul med arrangementer (kultur, sport, natur mm). 3. Videreutvikle småbyen Mosjøen som en sjarmerende og levende «hub» for hele regionen. 4. Fokus på utvikling av vinteropplevelser i samarbeid med Helgeland Reiseliv. 5. Ta en fremtredende posisjon på Helgeland innen kurs/konferanse-segmentet som ønsker en kombinasjon av kurs/konferanse og opplevelser. <p>Dette innebærer at man må:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Heve kvaliteten på småbyproduktet Mosjøen og tilgjengeliggjøre stedene i Grane og Hattfjelldal. - Etablere enda flere nye opplevelsestilbud og heve kvaliteten og tilgjengeligheten på de eksisterende tilbudene. - Tilrettelegge for en bærekraftig, kommersiell opplevelsesvirksomhet. - Ta en posisjon som et foretrukket reisemål for utvalgte målgrupper gjennom hele året. - Bruke kundeinnsikt for å tilpasse produkt er og for å spisse kommunikasjonen. - Inngå strategiske allianser for å utvikle konsepter og markeder. - Fremme lokalt grunderskap.
3R landmåling SUS- Dag A Reinfjell	379 400	Styrke sysselsetting – Bedriftsutvikling: Forretningsideen er å tilby entreprenører, byggmestere, kommuner m.fl. ulike tjenester innenfor landmåling. Selskapet planlegger en forsiktig start i 2021 med en gradvis økning av antall ansatte i takt med økende etterspørsel av tjenester som selskapet kan tilby.
Grane Potetmaskin DA	1 342 000	Styrke sysselsetting: Selskapets hovedmål er å etablere et lager og pakkelinje med vask for egen produksjon, men også å tilby pakking, sortering og lagring

<p>Grane Potetmaskin DA forts.</p>		<p>for andre grønnsak- og potetprodusenter i søndre Nordland. Selskapet har pr. dato to avtaler på til sammen 3-400 tonn pakking for andre.</p> <p>Etableringen av pakkeriet kan bety økt verdiskaping og sysselsetting, og er et fremtidsrettet anlegg for egen og andres produksjoner. Det er også inngått intensjonsavtale med HaG Vekst AS om leie av tjenester i pakkeriet.</p>
<p>RiverNorth AS</p>	<p>486 735</p>	<p>Styrke sysselsetting – Bedriftsutvikling: Området er under den marne granse, og NVE er klar i sin uttalelse på at stabiliteten i området må avklares før utbygging kan tillates.</p> <p>Dette er et viktig tiltak mht. sikkerhet, og det vil være urimelig at utbygger skal dekke denne kostnadene ettersom området ikke er vurdert tidligere.</p> <p>Grane kommune har samhendlet med RiverNorth i et par-3 år og dette har gitt mye oppmerksomhet i media og bidratt til sysselsetting. I 2018 ble kommunen med i et prosjekt for å utdanne guider. Disse fikk sommerjobb, og vi ser at dette fortsatt utvikles videre og vil på sikt gi helårs arbeidsplasser.</p>
<p>VefsnLaks</p>	<p>400 000</p>	<p>Styrke sysselsetting: Det jobbes med realisering av det store renoverings-prosjektet for laksetrappene (15 trapper) i vassdragene Vefsna, Fusta og Drevjo, og VefsnLaks har forholdt seg til flertallsmerknaden til statsbudsjettet for 2020, der regjeringen ble bedt om å prioritere ferdigstilling av trappeprosjektet i de tre vassdragene. Dette vil gi nye arbeidsplasser i hele Vefsnaregionen.</p>

2021

Tiltak i Kommunal regi

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Grane Næringsutvikling AS	1 050 000	Nærings- og tiltaksarbeid: Finansiering drift av Grane Næringsutvikling AS: GNU ivaretar førstelinjetjenesten for Grane kommune opp mot næringsaktører. Det er to ansatte, hvorav den ene stillingen er avhengig av prosjektfinansiering.
Bredbåndsutbygging Svenningdal	841 000	Infrastruktur: En godt utbygd infrastruktur for elektronisk kommunikasjon er en viktig forutsetning for økt innovasjon og verdiskapning i næringslivet, og dessuten helt avgjørende for at innbyggere får mulighet til å delta aktivt i samfunnet gjennom tilgang til tjenester på nett.
Bolyst Bolystledelse	1 000 000 100 000	Sikre lokal bosetting og bolyst, herunder trivselsfremmende tiltak.

2022

Bedriftsrettede tiltak

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Vefsna regionalpark	70 000	<p>Markedsarbeid – Bedriftsutvikling: I gjennomføring av prosjektet ønsker Vefsna regionalpark en helhetlig tilnærming til matopplevelser, slik at dette blir i tråd med et økologisk økonomisk tankesett, hvor flere bransjer, fagfelt og samfunnsaspekter hensyntas.</p> <p>Forprosjektet kartlegger hva situasjonen er i dag, og mulighetsrommene som finnes. Det må defineres hva som på kort sikt kan finnes av løsninger, og hvilke løsninger som kan finnes på lengre sikt, for å definere regionen som matdestinasjon.</p> <p>Matopplevelser er en del av helheten for å oppnå en attraktiv reiselivsdestinasjon. Vefsna regionalpark ønsker at både lokalbefolkningen i regionen, og gjester skal få et helhetlig opplevelsestilbud, som også kan være med på å trekke flere tilreisende til regionen.</p>

2022

Tiltak i Kommunal regi

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Grane Næringsutvikling AS	1 050 000	Nærings- og tiltaksarbeid: Finansiering drift av Grane Næringsutvikling AS: GNU ivaretar førstelinjetjenesten for Grane kommune opp mot næringsaktører. Det er to ansatte, hvorav den ene stillingen er avhengig av prosjektfinansiering.

2023

Bedriftsrettede tiltak

Firma	Tilskudd beløp	Effekt
Svenningdal Camping	577 750	<p>Styrke Svenningdal Camping med økt kapasitet, noe som i neste omgang vil bety styrket sysselsetting og gi bedre grunnlag for helårsdrift.</p> <p>Styrking av verdiskaping i distriktene. Opparbeide areal til bedre utnyttelse for næring.</p>
Mellingen Maskin service	263 000	<p>Hensikten er å utføre etterspurt service i nærmiljøet og ellers på Helgeland.</p> <p>Kartlegging har vist til et marked for denne næringen i mitt område, og per dags dato foreligger det avtaler med flere store aktører som har oppdrag i nærmiljøet.</p>
Delal Eiendom AS	7 392 288	<p>Etablering av nye Trixie restaurant og hotell gir et innovativt og moderne næringsbygg med restaurant, konferanselokale og overnatting på det nye næringsområdet Laksvollen.</p> <p>Bygget skal være fremtidsrettet og følge Grane Kommunes visjoner som nasjonalparkkommune og støtte opp om dennes vedtatte strategi som bærekraftig reisemål. Hensikten er at bygget i seg selv skal være en attraksjon, og ved siden av å være med på å sette Grane kommune på kartet, skal det dra gjester til Trixie Kebab og Pizza AS som en følge av arkitektur og plassering i landskap.</p> <p>Selv om det finnes overnattingsmuligheter i Grane kommune i dag er kapasiteten hos de ulike bedriftene liten. Med 12 rom i nytt bygg skapes et mulighetsrom for forbi- og tilreisende til å bli værede i kommunen i flere netter. Dette vil bidra positivt til</p>

Delal Eiendom AS forts.		stedsutvikling og næringsutvikling på Trofors. Formålet ses på som både bedriftsutviklende og som styrking av sysselsetting.

2023

Tiltak i Kommunal regi

Det ble i 2023 ikke innvilget tilskudd i kommunal regi fra Vefsnafondet.

Forenklet etterlevelseskontroll av kommunens innkjøp

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Grane kommune

Møtedato

02.09.2024

Saknr

16/24

Saksbehandler Torbjørn Berglann**Arkivkode** FE-216**Arkivsaknr** 23/449 - 9**Forslag til vedtak**

Kontrollutvalget tar notatet fra den forenklete etterlevelseskontrollen til orientering.

Vedlegg

Revisors uttalelse forenklet etterlevelseskontroll 2023 - offentlige anskaffelser

Saksopplysninger

Forenklet etterlevelseskontroll er en revisjonsundersøkelse som skal vise om den økonomiske forvaltningen i kommunen er i samsvar med lovbestemmelser og politiske vedtak. Formålet med undersøkelsen er å forebygge svakheter og sikre at kommunen følger lover, forskrifter og politiske vedtak om økonomiforvaltningen. Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven påse at det gjennomføres forenklet etterlevelseskontroll.

Kommunens revisor kontrollerer økonomiforvaltningen med jevne mellomrom, for å fange opp vesentlige svakheter på viktige områder. Det kan være områder der brudd har store økonomiske konsekvenser, eller kan svekke tilliten til økonomiforvaltningen i stor grad. Resultatet av kontrollen skal gi kontrollutvalget "moderat sikkerhet" for at kommunen følger lover, forskrifter og politiske vedtak som gjelder økonomiforvaltningen.

Tema for årets etterlevelseskontroll er innkjøp. Kommunens revisor har undersøkt om reglene for innkjøp blir fulgt for innkjøp med en verdi mellom kr 100.000 og kr 1.300.000. Revisoren har undersøkt om kommunen fører protokoll for anskaffelsene og om den gjennomfører konkurranse om innkjøpene.

Revisoren finner ingen feil i materialet som er undersøkt. Vi viser ellers til det vedlagte notatet om etterlevelseskontrollen for en nærmere beskrivelse. Det er levert innen fristen, 30. juni.

Sekretariatets vurdering

Vi anbefaler at kontrollutvalget tar notatet fra etterlevelseskontrollen til orientering.

Til kontrollutvalget i Grane kommune**Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen.**

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Grane kommunes etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på følgende områder:

Vi har i vår risiko- og vesentlighetsvurdering kommet frem til at vi for 2023 foretar kontroll på etterlevelse av offentlige anskaffelser over kr. 100.000 og under terskelverdi kr 1.300.000 foretatt for 2023.

Vi kontrollerer følgende kriterier:

1. Blir det laget anskaffelsesprotokoll iht. anskaffelsesforskriften § 10-5?
2. Er det gjennomført konkurranse på anskaffelsen iht. anskaffelsesforskriften § 8-3?
 - a. Åpen tilbudskonkurranse iht § 8-3? eller
 - b. Begrenset tilbudskonkurranse iht § 8-9?

Ledelsens ansvar for etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen

Kommunedirektøren er ansvarlig for å etablere administrative rutiner som sørger for at økonomiforvaltningen utøves i tråd med bestemmelser og vedtak, og at økonomiforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi har utført oppdraget i samsvar med etiske retningslinjer for revisjonsselskapet, som inneholder uavhengighetskrav og andre krav basert på grunnleggende prinsipper om integritet, objektivitet, faglig kompetanse og tilbørlig aktsomhet, fortrolighet og profesjonell opptreden.

I samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester) har Revisjon Midt-Norge SA et tilstrekkelig kvalitetskontrollsystem, herunder dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering.

Våre oppgaver og plikter

Vår oppgave er å avgi en uttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på grunnlag av bevisene vi har hentet inn. Vi har utført vårt attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og RSK 301 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen. Standarden krever at vi planlegger og gjennomfører oppdraget for å oppnå moderat sikkerhet for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning på det området vi har foretatt forenklet etterlevelseskontroll.

Vi baserer oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering som er lagt frem for kontrollutvalget.

Utføring av et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet i henhold til RSK 301, innebærer å utføre handlinger for å innhente bevis for at bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen etterleves. Typen, tidspunktet for og omfanget av de valgte handlingene er gjenstand for revisors skjønn. Moderat sikkerhet har klart lavere sikkerhetsgrad enn betryggende sikkerhet, og vi gir derfor ikke uttrykk for samme nivå av sikkerhet som i en revisjonsberetning.

Vi mener at vi har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis som grunnlag for vår konklusjon.

Grunnlag for konklusjon

Vi har kontrollert 9 enkelt anskaffelser innenfor nevnte kriterier. For 9 av de kontrollerte anskaffelsene foreligger det protokoller eller annen tilfredsstillende dokumentasjon på konkurranse for anskaffelsene.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at Grane kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsene om offentlig anskaffelse

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt påseansvar med økonomiforvaltningen og til Grane kommunes informasjon, og er ikke nødvendigvis egnet til andre formål.

Orkanger, 18. juni 2024

Kjell Næssvold

Kjell Næssvold
Oppdragsansvarlig revisor

Planer for eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon 2024-2028

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Grane kommune

Møtedato

02.09.2024

Saknr

17/24

Saksbehandler Torbjørn Berglann**Arkivkode** FE-217, TI-&30**Arkivsaknr** 23/459 - 5**Forslag til vedtak**

Kontrollutvalget slutter seg til forslag til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028. Kontrollutvalget legger fram planene for kommunestyret med slikt forslag til vedtak:

1. Kommunestyret vedtar plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll 2024-2028 og slutter seg til kontrollutvalgets prioriteringer i planen
2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen.

Vedlegg

Planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-28, Grane kommune
Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering

Saksopplysninger

Saken fremmes for at kontrollutvalget skal ferdigstille sin del av arbeidet med planene for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll før de blir lagt fram for kommunestyret. Kontrollutvalgets medlemmer skal ta stilling til rekkefølgen for de ulike undersøkelsene i det vedlagte utkastet. Deretter får kommunestyret planene for endelig godkjenning. Kommunestyret står fritt til å gjøre endringer i kontrollutvalgets prioriteringer.

Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll skal følge en plan, som kontrollutvalget skal lage i løpet av det første året etter at det er konstituert. Utkastet til plan forteller hvilke tjenesteområder og selskaper som skal undersøkes i planperioden. Planen bygger på risiko- og vesentlighetsvurderinger som er utført av kommunens revisor, Revisjon Midt-Norge. Risiko- og vesentlighetsvurderingene skal bidra til at kommunens ressurser til kontrollarbeid blir brukt mest mulig målrettet. Revisjonens risikovurderinger er supplert med innspill om risikoområder fra kommunens politiske og administrative ledelse. De hovedtillitsvalgte og verneombudet ble også spurt om å gi innspill, én av dem gjorde det.

Sekretariatet har laget det vedlagte forslaget til planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Planene er basert på kontrollutvalgets vedtak i sak 8/24 og bygger på revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspill fra politisk og administrativ ledelse samt en av de hovedtillitsvalgte samt diskusjonen i møtet. Kontrollutvalget står fritt til å endre planforslaget.

Kommunen har 185 timer årlig til rådighet til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser. Sett over en fireårsperiode utgjør dette 740 timer. Gjennomsnittlig timeforbruk pr forvaltningsrevisjon er om lag 250-300 timer, og eierskapskontroller ca. 100 timer. Kontrollutvalget kan dermed forvente å gjøre 2-3 forvaltningsrevisjoner og 1-2 eierskapskontroller i perioden. Det er avhengig av omfang og om man samarbeider med andre kontrollutvalg om forvaltningsrevisjon av selskaper eller interkommunale samarbeid.

Planene inneholder forslag til vinkling for hver enkelt undersøkelse. Forslagene er ikke bindende, kontrollutvalget kan vurdere dem i forbindelse med bestilling av hver enkelt forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. I forslag til vedtak har sekretariatet foreslått at kontrollutvalget får fullmakt til å foreta omprioriteringer innenfor planen, slik det står i kommuneloven § 23-3.

Vurdering

Planene for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er satt opp i ett dokument for å gi en bedre oversikt over det langsiktige kontrollarbeidet. Vi anbefaler at kontrollutvalget får fullmakt til å gjøre endringer i planene om det blir nødvendig. Det er tidsbesparende ved endringer i risikobildet, eller hvis kontrollutvalget blir invitert til å delta i felles forvaltningsrevisjon av selskaper med flere eierkommuner. Hvis kontrollutvalget ønsker å gjennomføre forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller som ikke er beskrevet i den vedlagte planen, vil utvalget holde kommunestyret orientert. I planene er det satt opp flere forslag enn dem kontrollutvalget har ressurser til å gjennomføre, i tilfeller noen av forslagene blir uaktuelle.

Vi anbefaler at kontrollutvalget slutter seg til vedlagt plan, og sender den til kommunestyret for endelig vedtak.

Konsek
TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Plan for
forvaltningsrevisjon
og eierskapskontroll
2024-2028
Grane kommune

Om forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Om eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper. Kontrollen kan rette seg mot kommunens eierrepresentant i et selskap, eller gjennomføres som en generell kontroll av kommunens rutiner for eierstyring.

Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Kontrollutvalget har våren 2024 laget planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Planene gjelder til og med 2028.

Risikobildet i kommunen vil vanligvis endre seg over tid. Det kan føre til at det blir nødvendig å oppdatere planene midtveis i planperioden. Endringer i risikobildet kan også føre til endringer i prioriteringen av forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. For å ta høyde for dette, har kontrollutvalget prioritert flere områder enn det har ressurser til å undersøke.

Planene bygger på en risiko- og vurderingsvurdering av virksomheten i kommunen og selskapene som kommunen har eierinteresser i.

For å finne fram til områder og selskaper med høyest risiko, er planene basert på et bredt utvalg kilder: revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspill fra administrativ og politisk ledelse samt innspill fra hovedtillitsvalgte og fra hovedverneombudet. I sum gir dette et godt grunnlag for planene.

Ressurser

Kontrollutvalget har en begrenset årlig ressurs til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser, 185 timer

Gjennomføring

Revisjon Midt-Norge, som er kommunens revisor, leverer rapporter etter bestilling fra kontrollutvalget. Kontrollutvalget godkjenner revisors prosjektplan før arbeidet starter. Etter at arbeidet med rapporten er gjennomført, rapporterer revisor til kontrollutvalget. Etter en forvaltningsrevisjon får kommunedirektøren rapporten på høring før den behandles i kontrollutvalget. Etter selskapskontroller får selskapets ledelse og/eller eierrepresentanten rapporten på høring før behandling i kontrollutvalget. Dersom eierskapskontrollen angår kommunedirektørens ansvarsområde, skal også kommunedirektøren høres før behandling i kontrollutvalget.

Rapportering og oppfølging

Kontrollutvalget legger rapporter fra forvaltningsrevisjon fram for kommunestyret med forslag til vedtak og videre oppfølging. Kontrollutvalgets skal sørge for at kommunestyrets vedtak blir fulgt opp, og rapporterer om oppfølgingen til kommunestyret. Rapporteringen skjer vanligvis gjennom kontrollutvalgets årsrapport, men kan i enkelte tilfeller gå som egen sak til kommunestyret.

Prioriterte områder for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Kontrollutvalgets prioriteringer går fram av oversiktene på neste side. Plan for forvaltningsrevisjon inneholder også forslag til tema/vinkling. Forslagene er begrunnet i risiko- og vesentlighetsvurderingene. De er likevel ikke bindende for kontrollutvalget når det bestiller forvaltningsrevisjon.

Plan for forvaltningsrevisjon - prioriterte områder for forvaltningsrevisjon

Prioritert område/selskap	Forslag til tema/vinkling/innretning
Beredskapsarbeid	Kommunen mangler en oppdatert risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS). I en tid med stor internasjonal uro, er det viktig at beredskapsarbeidet er godt forberedt og at virksomhetene øver på beredskapen. I en forvaltningsrevisjon kan kontrollutvalget få svar på om det fortsatt er mangler i planverket og om beredskapsarbeidet er tilfredsstillende. Forvaltningsrevisjonen kan gjennomføres mot slutten av perioden.
Habilitet	I en liten kommune som Grane, vil det være mange forbindelser mellom politikerne og resten av innbyggerne. Da er det viktig å håndtere spørsmål om habilitet korrekt, sånn at innbyggerne kan ha tillit til at beslutningene i politiske organ tas på fritt grunnlag. En forvaltningsrevisjon kan vise hvordan spørsmål om habilitet blir håndtert og behandlet i politiske organ. Den kan også gi svar på om administrasjonen legger til rette for en god behandling av habilitetsspørsmål.
Helgeland Kraft AS	Selskapet produserer og leverer strøm til en stor andel av husstandene på Helgeland. I tillegg selger det strøm til resten av Norge. Selskapet ble omdannet til konsern i 2018 med fire datterselskaper. Helgeland Kraft er også eneeier av Storuman Development AB, som eier Storuman Energi AB, som leverer energi og bygger et nett av ladere for elbiler i Sverige. Kommunen har eierandeler i morselskapet. En forvaltningsrevisjon kan vise om selskapet oppfyller eiernes målsettinger, og om Grane kommunes formål med eierskapet er oppnådd. En forvaltningsrevisjon bør gjennomføres i fellesskap med kontrollutvalgene i flere av de andre eierkommunene.
Klima og miljø	Kommunen mangler planer for å begrense klima- og miljøskader og forebygge skadene som kommer med endret klima. En forvaltningsrevisjon kan rette seg mot kommunen som helhet ved å undersøke om kommunens arbeid for å redusere klimagassutslipp er i samsvar med nasjonale mål. Den kan også rette seg mot enkelte områder, for eksempel klimahensyn i det overordnede planarbeidet, forebygging av skader ved flom og nedbør eller miljøhensyn i anskaffelser.
Tidlig innsats i barnehage og skole	Kommunen har mange barn fra det revisjonen betegner som "sårbare hjem". Det er nødvendig at tjenester som skole, PPT og barnevern samarbeider godt for å sette inn tiltak tidligst mulig. En forvaltningsrevisjon kan undersøke om samarbeidet fungerer og eventuelt på mulige forbedringsområder.

Gjennomførte forvaltningsrevisjoner i perioden 2019-2023

1. Varsling og ansettelse (bestilt våren 2023, levert 2024)
2. Psykososialt skolemiljø (2022)
3. Søndre Helgeland Miljøverk IKS (SHMIL) (2022)
4. Administrativ og politisk saksbehandling (2019)

Plan for eierskapskontroll

Prioritert selskap	Forslag til spørsmål/vinkling/innretning
1. Kommunens eierstyring	Skjer eierstyringen i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring?
2. HaG Vekst AS	
3. Helgeland Kraft AS	

Gjennomførte eierskapskontroller i perioden 2019-2023
Ingen.

REVISORS RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING

Grane kommune

2024

OPPSUMMERING

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering danner grunnlag for kontrollutvalgets arbeid med *plan for forvaltningsrevisjon* og *plan for eierskapskontroll*. Revisors vurderinger er kategorisert i fargene rød, gul og grønn, hvor rød er områder som revisor vurderer å ha høy risiko og vesentlighet. I denne rapporten er bare rød og gule områder presentert.

Oversiktene nedenfor oppsummerer revisors risikovurderinger for Grane kommune.

Forvaltningsrevisjon

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Informasjonssikkerhet	Internkontroll
ROS og beredskap	Helse, miljø og sikkerhet
Barn med særlige behov	Kommunesamarbeid
Tidlig innsats i barnehage og skole	Bærekraft
Utenforskap	Økonomisk bærekraft
Tildeling av tjenester	Offentlige anskaffelser
	Elevens fysiske skolemiljø
Klima og miljø	Saksbehandling
Vedlikeholdsetterslep	Taushetsplikt og personvern
	Ivaretagelse av flyktninger
	Bruk av tvang
	Brann
	Næring, skog- og landbruk
	Planarbeid
	Planarbeid
	Selskaper
HaG AS	Helgeland Kraft AS

Eierskapskontroll

Generell eierstyring	Helgeland Kraft AS
HaG AS	

1 INNLEDNING

Kontrollutvalget i kommunen skal utarbeide en *plan for forvaltningsrevisjon* (kommunelovens § 23-3 andre ledd) og en *plan for eierskapskontroll* (kommunelovens § 23-4 andre ledd). Revisors risiko- og vesentlighetsanalyse er et innspill til kontrollutvalgets arbeid med disse planene. Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er en invitasjon til en dialog om risikoområder i kommunen og bør suppleres med vurderinger fra kommuneorganisasjonen og kontrollutvalget selv. Vurderingen av risiko er basert på sannsynlighet for at noe inntreffer og mulig konsekvens, og disse er påpekt kort i teksten. Det er lagt vekt på å framstille risikovurderingene på en enkel måte, og risikoer som revisor har funnet uvesentlig er ikke tatt med. Denne risiko- og vesentlighetsvurderingen er sett fra revisors perspektiv og andre kan ha andre vurderinger basert på sin kunnskap om kommunen.

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er basert på erfaringer fra revisjonsarbeidet i kommunen, data fra eksterne kilder og årlige kontaktmøter med kommunen.

Denne rapporten er delt inn i sju områder. Disse er:

- Kommuneorganisasjon
- Økonomi
- Oppvekst
- Velferd, helse og omsorg
- Teknisk
- Eierskap

Området eierskap handler om kommunens eierstyring generelt og eierstyring av ulike selskaper. Forvaltningsrevisjon i selskaper omtales innenfor de områdene hvor de naturlig hører hjemme. Vertskommunesamarbeid og kommunalt oppgavefelleskap beskrives under kommuneorganisasjon, mens tjenestene som leveres omtales innenfor de enkelte områdene.

Rapportens oppbygging

De ulike temaene i denne rapporten er bygd opp med en **generell vurdering** av risikoer innenfor ulike temaområder i kommunene. Deretter følger et avsnitt om situasjonen i **Grane kommune**. Grane kommune har på noen områder funnet tiltak for å motvirke feil og svakheter i forvaltning og tjenesteyting, som gjør at vi ikke ser på temaområdet som så aktuelt for forvaltningsrevisjon som for andre kommuner.

2 KOMMUNEORGANISASJONEN

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Informasjonssikkerhet	Internkontroll
ROS og beredskap	Helse, miljø og sikkerhet
	Kommunesamarbeid
	Bærekraft

Arbeidsgiverpolitikk og ledelse

Generelt er det en kamp om arbeidskrafta og kommunen kan oppleve utfordringer med å rekruttere nok og rett kompetanse. Når kommunen ikke klarer å løse rekrutteringsproblemenes settes det i verk tiltak som fører til høyere kostnader og mindre stabilitet i bemanningen, eksempelvis bruk av vikarbyråer. En konsekvens av rekrutteringsutfordringene er at kommunen ikke klarer å rekruttere kompetanse som kommunen er pålagt å ha og mangler kompetanse og kapasitet til å få utført nødvendige tjenester. Turnover og vakanse i viktige stillinger skjer med jevne mellomrom og kan gi konsekvenser i form av manglende kontinuitet og at taust kunnskap i organisasjonen forsvinner.

Det gjennomføres for tiden forvaltningsrevisjon med tema *ansettelser og varsling i Grane kommune*. Denne revisjonen vil dekke viktige sider ved arbeidsgiverpolitikken og ledelse. Revisor mener at utfordringer med rekruttering, sykefravær og kompetanse også gjelder Grane kommune, og at det kan være høy risiko for at for at tjenestene ikke utføres i tråd med regelverket, eller at tjenester utføres med høye kostnader (utstrakt vikarbruk). Siden det pågår forvaltningsrevisjon på temaområdet, mener revisor at kommunen får mye informasjon, som gjør det lite aktuelt med forvaltningsrevisjon innen dette temaet i planperioden

Informasjonssikkerhet

Sannsynligheten for ondsinnede handlinger mot IKT-systemer er **generelt** økende i samfunnet. Kommunene er komplekse organisasjoner som er avhengig av IKT på de fleste områder. Hvis IKT-systemet rammes av en hendelse som setter det ut av funksjon, er konsekvensen at kommunens virksomhet blir skadelidende på ulike måter. Økende grad av digitalisering gir effektive løsninger, men det er sannsynlig at bevisstheten omkring IKT-sikkerhet ikke er til stede i hele organisasjonen, med eksempelvis den konsekvens at brukere trykker på en lenke som gir uvedkommende tilganger. IKT-sikkerhet er relatert til personvernforordningen og håndtering av personopplysninger, eksempelvis med den konsekvens at personopplysninger kommer på avveie.

Grane kommune har felles IKT-avdeling med Hattfjelldal kommune, bestående av 3 årsverk, hvorav Grane finansierer 1,5 stilling. Hattfjelldal kommune er vertskommune for tjenesten. En IKT-tjeneste med 3 årsverk kan være sårbart, og revisor mener at det kan være risiko innen temaområdet.

Bærekraft

FNs bærekraftsmål angir viktige mål for felles retning i samfunnsutviklingen, globalt, nasjonalt og lokalt. Bærekraftsmålene berører **generelt** alle deler av en kommunenes virksomhet. Manglende lokalt arbeid for bærekraftsmålene kan medføre feil tiltak og feil utvikling på mange kommunale virksomhetsområder med hensyn til en bærekraftig utvikling. Konsekvensene kan eksempelvis være økende fattigdom, mangel på rent vann, ødeleggelser av hav og landressurser, større ulikheter, fallende sysselsetting og fallende økonomisk vekst. Systematisk arbeid med bærekraftsmålene kan føre til en positiv utvikling på de samme områdene.

Kommuner er viktige for å realisere bærekraftsmålene (Meld. St 40, 2020-2021). Regjeringen forventer at fylkeskommuner og kommuner legger FNs bærekraftsmål til grunn for samfunns- og arealplanleggingen. Miljø ble tidlig satt på dagsorden og er en forløper til bærekraftsmålene. *Stopp klimaendringene* er det trettende bærekraftsmålet. Den enkelte kommune har fram til nå i varierende grad vært opptatt av klima og miljø.

Grane kommune har tatt inn FNs bærekraftsmål som et element i sitt overordnede planverk. Kommuneplanens samfunnsdel gjelder for 2023 – 2033, og fire satsingsområder er tatt inn, med forankring i bærekraftsmål: (folkehelse, livsmestring og tilhørighet; samfunns- og næringsutvikling; Grane som nasjonalparkkommune; organisasjonen inn i framtida). Planene som er vedtatt samtidig, eller etter denne planen, tar i varierende grad opp bærekraftsmålene. Det kan være aktuelt å se på oppfølgingen og bruken av bærekraftsmålene i en forvaltningsrevisjon.

ROS og beredskap

Formålet med sivilbeskyttelsesloven er å beskytte liv, helse, miljø, materielle verdier og kritisk infrastruktur. Sivilbeskyttelsesloven § 14 krever at kommunen skal utarbeide en helhetlig ROS (risiko- og sårbarhetsanalyse) og § 15 sier at det skal utarbeides en beredskapsplan basert på ROS. **Generelt** står kommunene overfor ulike potensielle utfordringer og hendelser, som det bør tas høyde for i ROS. Det er et krav at beredskapsplanen skal være oppdatert og revideres minimum en gang per år, samt at kommunen skal sørge for at planen jevnlig blir øvet. Loven stiller også krav til beredskapsplanens innhold, blant annet kriseledelse og varslingslister. Ulike

utfordringer og hendelser vil også oppstå i framtida. ROS og beredskapsarbeidet er et tiltak for å redusere mulige konsekvenser av hendelser.

I kundemøtet med **Grane kommune** ble det fortalt at kommunen skal gjennomføre ROS i løpet av høsten 2023. Revisor har gjennomgått protokoller og gjort søk på kommunens nettsider, og kan ikke finne informasjon om ROV og beredskapsplan per februar 2024. Vurderingen er at Grane kommune ikke har oppdatert ROS og beredskapsplan.

Internkontroll – system og implementering

Formålet med kravet om internkontroll i kommuneloven § 25 -1 er **generelt** å forebygge og hindre regelverksbrudd, og sikre at regelverksbrudd blir oppdaget og korrigeret. Dette krever at kommunedirektøren har et system for internkontroll, som sikrer at eksempelvis oppvekstsektoren rapporterer om de faktiske forhold i sektoren og jevnlig evaluerer og korrigerer egen praksis. Revisor erfarer at flere kommuner ikke har et godt internkontrollsystem implementert, noe som øker sannsynligheten for at det kan få alvorlige konsekvenser for både tjenestemottakerne og kommunen. Bevissthet og kultur rundt avvik og oppfølging av avvik som grunnlag for læring og forbedring er sentralt i et internkontrollsystem.

Grane kommune innførte Compilo i 2022. Det ble avsatt 20 % opplæringsressurs i forbindelse med innføringen av internkontrollsystemet. Hele organisasjonen har fått opplæring. Det kan være aktuelt å se på ivaretagelsen av internkontroll etter opplæringsperioden. Det kan være aktuelt å se om kommunen følger opp internkontrollen i tjenester som utføres av andre kommuner og hvor Grane kommune er en del av samarbeidet.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Generelt er sykefravær en risiko i kommunen. Sykefraværet har en kostnad, og den konsekvens at tjenestene ikke blir bemannet med riktig og tilstrekkelig kompetanse. Sykefraværet kan påvirke kontinuitet, effektivitet og være en belastning for brukere og kollegaer. Det kan medføre at det ikke er nok personell i skolen til å gi spesialundervisning, at saksbehandling blir forsinket og at andre ansatte må jobbe overtid med den belastningen det kan medføre. Helse, miljø og sikkerhet er også et tema knyttet til vold i både oppvekst- og helsesektoren.

Det fremgår av årsberetningen for 2023 for **Grane kommune** at det totale sykefraværet var på 9,7 % i 2023. I årsmeldingen for 2022 var det totale sykefraværet 10,7 %. Kommunens mål er et sykefravær på under 6 %. Sykefravær kan ramme kommunens evne til å yte lovpålagte tjenester.

Kommunesamarbeid (kommunalt oppgavefelleskap)

Kommuneloven § 19 gir bestemmelser for kommunalt oppgavefelleskap som fra 2024 kan være et alternativ til tidligere § 27-samarbeid, som utgikk med den forrige kommuneloven. Det er en sannsynlighet for at organisatoriske løsninger som velges i denne overgangen ikke er hensiktsmessig og gir utilsiktede virkninger. Kommunalt oppgavefelleskap er lite lovregulert, noe som gjør at de enkelte samarbeidene selv må klare å identifisere de forholdene som er viktig å avklare ved etablering. **Generelt** er konsekvensen av organisatoriske endringer i kommunesamarbeid at ansvaret for tjenester blir uklart, det kan være uklart hvordan samarbeidet styres og hvordan den økonomiske fordelingen mellom kommunene blir i praksis. En annen konsekvens er at avstanden til tjenesten kan øke og at kommunen ikke får tilstrekkelig kunnskap om tjenestene til å vurdere om de er tilstrekkelige, eller at tjenestene utvikler seg i en retning som den enkelte samarbeidskommune ikke ønsker eller er tjent med. Dette gjelder også for vertskommuner og samarbeidskommuner som er regulert i kommuneloven § 20. Det lages samarbeidsavtaler, men det er en risiko for at avtalene ikke er tilstrekkelige for blant annet å følge opp internkontrollansvaret og om samarbeidet virkelig dekker det behovet som var tenkt.

Grane kommune er en liten kommune, og deltakelse i interkommunale samarbeid er viktig for å kunne ha den nødvendige kapasiteten og kompetansen til å utføre tjenestene. Grane deltar i vertskommunesamarbeid og annet interkommunalt oppgavefelleskap innen IKT, PPT, barnevern, NAV, brann, legevakt, Regionalt kontor og kompetanseutvikling (RKK), Regionalt innkjøpssamarbeid i Helgelandsregionen (RIH), geografiske informasjonssystemer (GIS), Helgeland interkommunale utvalg for akutt forurensning. IKT er det siste området som kommunen har inngått samarbeid om (se ovenfor). Grane er vertskommune for veterinærsamarbeid med Hattfjelldal kommune. Kommunen har et ansvar for å påse at tjenestene til egne innbyggere blir utført tilfredsstillende selv om det er en annen kommune som er utføreren. Et eksempel kan være kommunedirektøren oppfølging av internkontrollen i samarbeidene.

3 ØKONOMI

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
	Økonomisk bærekraft
	Offentlige anskaffelser

Økonomisk bærekraft

Generelt innebærer en bærekraftig økonomi at kommunen må ha evne til å holde stabil tjenesteproduksjon over tid. Denne evnen kan måles gjennom størrelsen på kommunens netto driftsresultat, lånegjeld og disposisjonsfond. Driftsresultatet viser om kommunen klarer å frigjøre driftsmidler til investeringsformål, og dermed om det er mulig å fornye bygninger og anlegg uten at lånegjelden øker mer enn inntektene. I motsatt fall må en økende andel av inntektene brukes til å betjene gjelden i stedet for å gå til tjenesteyting. Konsekvensene blir dermed selvforsterkende, og før eller siden må kommunen kutte på bevilgninger til tjenesteproduksjon. Samtidig øker risikoen for at rentesjokk kan få store økonomiske konsekvenser.

Kommunene er pålagt å fastsette finansielle måltall å styre etter. Risikoen for å komme i et økonomisk uføre kan reduseres ved å fastsette tydelige og konkrete regler for hvordan kommunedirektør og kommunestyre skal forholde seg til de vedtatte måltallene når økonomiplanen skal behandles.

Grane kommunes netto driftsresultat har vært innenfor målet om 2 % alle år i perioden 2018 – 2023, unntatt i 2020 og i fjor, 2023. Kommunedirektøren beskriver netto driftsunderskuddet i 2023 som historisk stort, - 5,63 % av kommunens driftsinntekter. Lånegjelden var 68 % av brutto driftsinntektene i 2023, som er innenfor det langsiktige målet om 75 %. Resultatet for disposisjonsfondet var 16,5 % av driftsinntektene i 2023 (11 % når pensjonsfondet trekkes ifra), noe som er god margin i forhold til måltallet på 8 %. Tallene er hentet fra signert årsberetning for 2023.

Offentlige anskaffelser

Regelverket omkring offentlige anskaffelser er komplisert, og **generelt** er det sannsynlig at det oppstår feil. Klagenemnda for offentlige anskaffelser kan bøtelegge når det gjøres feil. Feil tildelinger kan også føre til dyre rettsaker, negativ omtale og prosjekter som må utsettes fordi det må gjennomføres ny konkurranse. Feil i offentlige anskaffelser har også konsekvenser for tilbydere som ikke får oppdrag fordi at regelverket ikke følges. Regelverket for offentlige anskaffelser er i endring. Fra 1.1.2024 – 30 % vektning av klima og miljø. Videre er anskaffelser

det planlagt forenklinger i anskaffelser under EØS-terskelverdi, hvor oppdragsgiver er foreslått en betydelig større frihet og fleksibilitet.

Grane kommune deltar i regionalt innkjøpssamarbeid i regionen (RIH). De får tilbud om å være med på avtaler, men velger selv hva de vil være med på. Det har ikke vært saker i kommunen som har vært oppe i KOFA de siste årene.

Budsjettering og tertialrapportering

Det kan være risiko forbundet med budsjettering og tertialrapportering. Det er konkrete krav til hvordan budsjettet skal utarbeides, men det gjøres også subjektive vurderinger om måltall og budsjettpremisser, og oppfølgingen av disse som kunne vært bedre omtalt. **Generelt** er det en sannsynlighet for at måltall og budsjettpremisser er uklare med den konsekvensen at de er vanskelig å styre etter. Presentasjonen av tertialrapportene som styringsverktøy har generelt et forbedringspotensial. Kommuner som bruker Framsikt¹ kan ha en risiko for at papirversjon eller PDF-versjon av dokumentet ikke samsvarer med publisert versjon i Framsikt.

Grane kommune har tatt i bruk Framsikt. Revisor har inntrykk av at budsjettering og tertialrapporteringen i hovedsak er tilfredsstillende.

Merverdiavgiftsbehandling

Generelt er regelverket om merverdiavgiftskompensasjoner, ordinær merverdiavgift og fradragsrett komplisert. Det er sannsynlig at feil kan oppstå, og konsekvensen er at da vil det komme krav om tilbakebetaling fra Skatteetaten, og det kan ilegges bot på 40 prosent av feilen. Potensielt kan dette utgjøre store beløp som har betydning for kommuneøkonomien.

Det er ikke informasjon som tilsier at merverdiavgiftsbehandling utgjør en spesiell risiko i **Grane kommune**.

Selvkost

Flere saksområder i kommunen har gebyrbelagte tjenester hvor gebyret skal være til selvkost. **Generelt** er regelverket komplisert, og det er sannsynlig at det kan oppstå feilføringer mellom selvkostområder og andre områder i kommunen. Det er også en sannsynlighet for feil i beregningen av kapitalkostnader. Konsekvensene av feil i selvkostberegningene er at enten kommunen eller innbyggerne må betale for den andre, eller at dagens abonnenter betaler for framtiden abonnenter eller motsatt. På flere områder øker gebyrene som følge av økt selvkost fordi eksempelvis vedlikeholdet av vannledninger ikke er fulgt opp.

¹ Framsikt er en skybasert løsning for helhetlig virksomhetsstyring.

Grane kommune har tatt i bruk Momentum. Kommunen har bare selvkost for pålagte tjenester. Det er ikke særskilte risikoer for kommunen innen dette området.

4 OPPVEKST

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Barn med særlige behov	Saksbehandling
Tidlig innsats i barnehage og skole	Taushetsplikt og personvern
	Elevers fysiske skolemiljø

Barn med særlige behov

Barn med særlige behov skiller seg **generelt** fra den ordinære elevmassen ved at de ikke får tilstrekkelig utbytte av den ordinære opplæringen. Det er en sannsynlighet for at barn med særlige behov ikke fanges opp tidlig og får den oppfølgingen de trenger. Manglende oppfølging kan gi konsekvenser for det enkelt barn sin videre utvikling og muligheter videre i livet. Kommunen kan også bli stilt til ansvar for ikke å ha gitt tilstrekkelig opplæring.

Kommuneledelsen i **Grane kommune** beskrev det som utfordrende at kommunen har spesielt høye tall for barn og unge fra sårbare hjem. Det kreves utstrakt samarbeid mellom ulike tjenester for å følge opp disse barna og hjemmene på en god måte. At PPT og barnevernstjenestene er del av et vertskommunesamarbeid er bra for kompetansen og uavhengigheten, men det kan være risikoer knyttet til avstand til tjenestene.

Barnehageeier

Når det gjelder de kommunalt eide barnehagene har **Grane kommune** kommunen tatt i bruk et verktøy (MAVA) for å bli en bedre barnehage- og skoleeier. Ledelsen beskrev bemanningen i barnehagen som god i kundemøtet i 2023.

Skoleeier

Grane kommune har en høy andel barn og unge fra sårbare hjem Kommunen har også en høy andel elever med spesialundervisning. Det kan være risiko for at det ikke settes inn innsats tidlig nok. Mangelfullt samarbeid med andre tjenester kan også være en risikofaktor her.

I kundemøte (september 2023) kom det fram at Stormoen skole (1. – 4. trinn) og basseng bør totalrenoveres. Ivaretagelse av elevenes fysiske skolemiljø kan være et risikoforhold

Taushetsplikt og personvern

Generelt erfarer revisor at flere kommuner ønsker å øke det tverrfaglige samarbeidet rundt barn i kommunen. Dette kan øke sannsynligheten for at personvern og taushetsplikt ikke blir ivaretatt. Tydelige retningslinjer og rutiner for ivaretagelse av personvern og taushetsplikt er

viktig for å redusere konsekvenser som kan oppstå som følge av tverrfaglig samarbeid. Brudd på personvern og taushetsplikt kan få store konsekvenser for den enkelte person og økonomiske og omdømmemessige konsekvenser for kommunen.

I årsmeldingen for **Grane kommune** for 2022 går det fram at Grane kommune har gått sammen om personvernombud i samarbeidet Digitale Helgeland. I årsmeldingen går det fram at det er planlagt kartlegging våren 2023, med sikte på planlegging av personvernarbeidet i kommunene.

Saksbehandling

Minimumskravene til enkeltvedtak i forvaltningsloven er ikke tilstrekkelig for å ivareta saksbehandling med fokus på barnets beste. **Generelt** er det sannsynlig at barnets beste og barnas stemme er basert på omgivelsene rundt og ikke barnet. Konsekvensen kan være mangelfullt beslutningsgrunnlag som fører til feil beslutning og feil tiltak.

Det kan være risiko for mangelfull ivaretagelse av barnets stemme og barnets beste i **Grane kommune** også. Flere tjenester er innunder vertskommunesamarbeid, men kommunen har ansvar for at tjenestene til barna i Grane kommune ivaretas på en forsvarlig måte.

Videre kan det være risikoer for feil og svakheter i saksbehandlingen i andre tjenesteområder også. I forvaltningsrevisjoner som er gjennomført innenfor psykososialt skolemiljø og administrativ (2022) og politisk saksbehandling (2019) har det vært avdekket noe mangelfull dokumentering.

5 VELFERD, HELSE OG OMSORG

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Utenforskap	Ivaretagelse av flyktninger
Tildeling av tjenester	Bruk av tvang

Demensomsorg

Antallet eldre øker framover, og mange av disse kan bli rammet av demenssykdom. Kommunene er **generelt** i ulik grad forberedt på dette. Det krever blant annet tilrettelegging med ulike boformer, dagaktivitetstilbud, og spesialkompetanse hos ansatte. Det er sannsynlig at kvaliteten i demensomsorgen både innen hjemmetjeneste og institusjon blir utfordret. Utfordringene er knyttet til å ivareta ulike behov, grader og typer av demenssykdom samt bruk av tvang. Konsekvensen er at brukerne ikke får tilstrekkelige tjenester som er tilpasset deres livssituasjon og for kommunen kan konsekvensen være at ressursene brukes lite effektivt.

Grane kommune har nytt helsetun med totalt 24 plasser. 6+2 av disse plassene er skjermet (demensomsorg). Med nytt helsetun er det sannsynlig at kommunen har basert seg på «ferske» prognoser for demografiutviklingen og økningen av antall personer med demens.

Utenforskap (tverrsektoriell risiko)

Flere og flere faller utenfor i samfunnet, og **generelt** er det sannsynlig at kommunen ikke klarer å være i forkant og jobbe forebyggende. Det er blant annet et økende behov for psykisk helsehjelp. Det er økt sannsynlighet for fattigdom blant barn og voksne, herav flere som har behov for sosialhjelp. Mangel på boliger for vanskeligstilte og økte priser på leiemarkedet rammer også mange av de som faller utenfor utdanning og arbeidsliv. Utenforskap kan medføre mange ulike konsekvenser, eksempelvis kommunens ansvar for sosialhjelp, men også konsekvenser i form av uro i lokalmiljøet og kriminalitet, samt den enkeltes muligheter i samfunnet. På dette kan kultur, idrett og frivilligheten være et bidrag for å redusere sannsynligheten for at noen faller utenfor.

Grane kommune av at kommunen har en høy andel barn og unge fra sårbare hjem (informasjon i kundemøte). Denne problematikken kan øke risikoen for utenforskap. Kommunen har forholdsvis ferske planer for boligsosial handlingsplan, rusmiddelpolitisk handlingsplan og plan for psykisk helse.

Tildeling av tjenester

Generelt er det sannsynlig at brukere av helse- og velferdstjenester ikke får den hjelp de har krav på, og at innbyggernes forventninger overgår tilbudet kommunen kan gi. Rett bemanning bør være på rett plass, tilsvarende riktig bruk av kompetanse ut fra behovet. Tildeling av tjenester berører problematikk rundt utskrivningsklare pasienter og mottaksmuligheter i kommunene samt arbeidsfordelingen mellom spesialhelsetjenesten og kommunen. Kartlegging for å fastsette rett nivå på tjenestene og individuell tilpasning av tjenester er viktig for å kunne gi riktige tjenester. En konsekvens av spesielt systematiske feil i tildelingene er at brukerne ikke får det tilbudet de har krav på, som i neste omgang kan gi dårligere livskvalitet.

Grane kommune har hatt høyt sykefravær de siste par årene. Både langtids- og korttidsfraværet har økt, og det gjelder på tvers av organisasjonen. Kommunen har også utfordringer med rekruttering, og deltar i samarbeid rundt kompetanseutvikling og rekruttering. Det er en risiko for at det kan påvirke tjenestene. Kommunen har ikke et eget forvaltningskontor for mottak og behandling av søknader om tjenester. Det kan øke risikoen for at tjenesteyter legger andre forutsetninger til grunn i forbindelse med tildeling av tjenester.

Bruk av tvang

Tilsynsrapporter har avdekket **generell** mangelfull lovanvendelse, noe som er alvorlig både for pasienter og helsepersonell. Tvang forekommer relativt hyppig innenfor helse, og det skal fattes vedtak ved bruk av tvang. Tvang uten vedtak begrunnes ofte i pasientens, medpasienters eller ansattes beste. En konsekvens av manglende vedtak er at vurderingen bak bruk av tvang ikke dokumenteres og i verste fall ikke gjøres. Dette kan videre gi grobunn for en praksis med økende bruk av tvang.

Dette kan være en risiko som også gjelder **Grane kommune**

Ivaretagelse av flyktninger

De siste årene har kommunene **generelt** tatt imot et økende antall flyktninger. Kvalifisering av flyktninger til jobb og utdanning er viktig for å unngå utenforskap. Integreringsloven skiller mellom grupperinger av flyktninger og det er egne regler for ukrainske flyktninger med andre krav. Dette kompliserer arbeidet for de som skal ivareta arbeidet med introduksjon og opplæring. Det er ekstra press på tjenester innen helse- og velferd på grunn av mottak av høyt antall ukrainske flyktninger i 2022 og senere. Utleiemarkedet tømmes for boliger og prisene i privatmarkedet øker. Det er et spørsmål om integreringstilskuddet er tilstrekkelig og om det brukes på rett måte for å ivareta flyktningene. Hvis kommunen ikke lykkes med integrering av flyktninger kan de ende opp som sosialmottakere i stedet for å bidra som skattebetalere.

Grane kommune hadde bosatt til sammen 58 flyktninger per desember 2023. Grane kommune ble anmodet av IMDi om å bosette 60 flyktninger i 2024. Kommunestyret vedtok å bosette inntil 20 flyktninger, med begrunnelse i manglende boligmasse til å ta imot 60 flyktninger. I årsmeldingen for 2022 beskrives utgangspunktet i helse og omsorg som krevende, men at innflyttere får tilbud om tjenester ut fra sine behov. Kommunen har også en del arbeidsinnvandrere.

6 TEKNISK

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Klima og miljø	Brann
Vedlikeholdsetterslep	Næring, skog- og landbruk
	Planarbeid

Klima og miljø

Generelt gir klima og miljø kommunen ulike utfordringer innenfor teknisk sektor, eksempelvis utfordringer som følge av ekstremvær. Det kan være ulik vektning av klima- og miljøhensyn, samt potensiale for motstrid mellom ulike hensyn som klima- og miljø, samiske rettigheter, jordvern og behovet for samfunnsutvikling. Klima- og miljøplanleggingen har innvirkning på annet planverk og har betydning for sektorovergrepene forvaltning, blant annet i arealplanlegging, beredskap knyttet til infrastruktur, vann- og avløpsforvaltning og drift og vedlikehold av kommunal eiendom. Kommunen kan bli stilt til ansvar dersom klima- og miljøhensyn ikke blir hensyntatt blant annet i arealplanlegging og byggesaksbehandling. Bærekraftsmålene sammen med de mer kjente områdene som klima og miljø stiller krav til kommunene på mange områder, eksempelvis materialgjenvinning, omstilling i næringslivet og håndtering av et mer utfordrende klima.

Som tidligere nevnt har **Grane kommune** planlagt å behandle klimaplan høsten 2023. Den har ikke vært lagt fram for kommunestyret per februar 2024. Dette, i tillegg til at ROS og beredskapsplan ikke er i mål, tilsier at det kan være risiko knyttet til kommunens arbeid med reduksjon av klimautslipp og tiltak for å tilpasse seg konsekvenser av klimautslippene som allerede har funnet sted. I kundemøtet (september 2023) ble det fortalt at eksisterende stikkrenner er betydelig underdimensjonert og at det er behov for betydelige investeringer for å være rustet mot varslede endringer i nedbørmengder. Videre var det et behov for å øke kunnskapsnivået om grunnforhold. Det kan være risiko for at nye bestemmelser i anskaffelsesregelverket fra 1.1.2024, der klima og miljø skal vektas 30 %, ikke blir ivaretatt.

Planarbeid

Planprosessene driver **generelt** de kommunale tjenestene fremover, og oppstiller rammene for kommunens samfunns-, areal og næringsutvikling. Planarbeidet utfordrer dynamikken mellom regelverket, statlige føringer og forholdet til det lokale handlingsrommet. Målsettinger i planverket er ofte lite konkrete, målbare og tidsbestemte, noe som gjør det vanskelig å evaluere måloppnåelsen i etterkant. Ivaretagelse av bærekraftsmål i planarbeidet står sentralt og fordrer god tverrsektoriell samhandling. Manglende oppdatering av planverket, eksempelvis

planstrategi, samfunnsplan og arealplan får konsekvenser for tiltakshavere og saksbehandlingen i kommunen. Eldre og utdaterte areal- og reguleringsplaner fører til et økt antall dispensasjonssøknader, noe som i sin tur øker den kommunale ressursbruken og fører til lengre saksbehandlingstider. Administrasjonen og politisk nivå kan vekke hensyn ulikt i spørsmålet om dispensasjoner, noe som kan både kan føre til at tilnærmet like saker får ulike utfall og at beslutningen skaper presedens for nye saker.

Kommunestyret i **Grane** vedtok kommuneplanens samfunnsdel i sak 25/23 (21.6.2023). Grunnlaget er derfor lagt for å fortsette arbeidet med utarbeiding av kommuneplanens arealdel. Vi har ikke informasjon om det er i igangsatt prosess med utarbeiding av arealplan. Gjeldende arealdelen ble vedtatt i 2012, og det kan være risiko for at den og tilhørende reguleringsplaner er utdaterte med tanke på nye forutsetninger (for eksempel klimatilpasning).

Vedlikeholdsetterslep

Generelt mangler kommuner ofte gode systemer for vedlikehold når det kommer til vann og avløp, eiendomsforvaltning og samferdsel. Vedlikeholdsetterslepet på disse områdene er i dag omfattende og har konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet. En stor bygningsmasse og mye veg som skal vedlikeholdes belaster kommunens økonomi. Alle innbyggere i kommunen skal motta trygt og godt vann, noe som stiller krav til distribusjonsnett, kontroll av vannkilder/høydebasseng og behovet for en reservevannkilde. Svikter tilførselen av trygt vann kan det få konsekvenser for liv og helse. Hovedutfordringene for avløp er relatert til ledningsnett, rensing og overvannsproblematikk. Konsekvensene av svikt i avløpssystemet er forurensning.

I kundemøte (september 2023) kom det fram at **Grane kommune** generelt har et betydelig etterslep på utvendig vedlikehold av kommunale bygninger Stormoen skole og svømmebasseng bør totalrenoveres (se kapittel 4.1.3). Det er betydelig investeringsbehov på renovering/nybygging av bruer. Det er generelt betydelig investeringsbehov på tyngre vedlikehold av vegger, parallelt med at asfaltdekker i boligfelt i stor grad har oversteget normert levetid.

Brann

Generelt har brann og redning ansvar for å ivareta både forebyggende og akutte oppgaver, som krever tilstrekkelig internkontroll, rutiner for forebyggende arbeid (feiing og branntilsyn), HMS og kompetanseheving (blant annet på slukking av elektriske fremkomstmidler som elbiler, el-ferjer og kompetanse i forhold til helserelaterede utrykninger). Konsekvenser av svikt innenfor brann og redning kan være stor i forhold til at liv og verdier ikke blir tilstrekkelig sikret.

Det er også knyttet usikkerhet til konsekvensene av en rettskraftig dom fra Møre og Romsdal tingrett om lovligheten av å fastsette sjablongmessig feieavgift for hytter.

Grane kommune har vertskommunesamarbeid med Vefsn kommune innenfor brann- og redningstjeneste. Kommunen har 16 frivillige brann- og redningsmenn. Feiing og tilsyn inngår i vertskommunesamarbeidet.

Næring, skogbruk og landbruk

Kommuner har ansvar etter lovverk som regulerer næringsvirksomhet, herunder jordbruk og skogbruk. **Generelt** kan interessekonflikter mellom jordvern og utbygging og i den sammenheng også miljøhensyn er sannsynlig. Slik interessekonflikter må kommunen håndtere, og ulike utfall har ulike konsekvenser for videre utvikling. Klima- og miljøutfordringer og den risikoen det innebærer både for næringsvirksomhet og som en konsekvens av næringsvirksomhet er problemstillinger som kommunen blir stilt overfor. Kommunen har ansvar for saksbehandling på ulike områder og det kan skje saksbehandlingsfeil eller manglende oppfølging av saker, eksempelvis innenfor konsesjonsbehandling.

Grane kommune har næringsplan for 2023 – 2033. En fireårig handlingsplan skal knyttes til næringsplanen. Planen har ulike satsingsområder som er knyttet opp mot bærekraftmålene. Det er ikke konkrete planer om store satsinger på vindkraftparker eller datasentre, som ofte skaper store motsetninger i samfunnet. Det går fram at dersom det er aktuelt med vindkraftparker, skal det avklares mot reindrift eller øvrig befolkning.

7 EIERSTYRING

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Generell eierstyring	Eierstyring og forvaltningsrevisjon av Helgeland Kraft
Eierstyring og forvaltningsrevisjon av HaG AS	

Manglende eller ikke oppdatert eierskapsmelding – generell eierskapskontroll

Kommuneloven § 26-1 sier at kommunen minst en gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Bestemmelsen stiller også krav til eierskapsmeldingens innhold. Revisor vurderer **generelt** at det er høy risiko forbundet med at kommunen mangler eierskapsmelding og moderat risiko hvis den ikke er behandlet i den forrige valgperioden. Dette gjør at kommunestyret ikke har oversikt over hva de eier og ikke har et verktøy for å utføre en god og forutsigbar eierstyring.

Grane kommunes eierskapsmelding ble sist vedtatt i 2018, og er ikke i tråd med kommunelovens bestemmelse om å vedta eierskapsmelding minst en gang i valgperioden. Den henviser til bestemmelser i tidligere kommunelov, og til selskapsformer (§ 27) som har gått ut og er erstattet med kommunalt oppgavefelleskap, kapittel 19 i gjeldende lov.

Det er sannsynligvis ikke samsvar mellom kommunens någjeldende eierskap og oversikten over selskaper i eierskapsmeldingen.

Det er stor risiko for at kommunens eierskapsmelding ikke tjener som tilfredsstillende styringsdokument for eierstyringen.

Eierskap

Grane kommune har eierskap i 2 interkommunale selskap (IKS), 6 aksjeselskap (AS) og 3 selskap med andre eierformer (SmartCheck)

HaG Vekst AS er en arbeidslivsbedrift som ivaretar viktige oppgaver for sårbare innbyggere i kommunen. HaG Vekst AS har arbeidsmarkedstiltak som varig tilrettelagt arbeid (VTA) og arbeidsforberedende trening (AFT). Revisjonen har gjennomført flere eierskapskontroller og forvaltningsrevisjoner i vekstbedrifter, og disse har vist at vekstbedrifter generelt har utfordringer. Stadig skiftende regelverk og at målgruppen er i endring, gjør det krevende ha et framtidrettet tilbud tilpasset aktuelle målgrupper uten å komme i konflikt med regelverket.

Helgeland Kraft AS har vært gjennom en omorganisering, og fikk nytt datterselskap fra 2023. Dette kan svekke eierstyringen for kommunen. Det kan være aktuelt med en eierskapskontroll av selskapet, men også forvaltningsrevisjon av selskapet. Grane kommune bør bli med på en kontroll av Helgeland Kraft AS dersom det er andre eierkommuner som skal gjennomføre det.

Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Grane kommune

Møtedato

02.09.2024

Saknr

18/24

Saksbehandler Line Thorsen Bratli

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/458 - 4

Forslag til vedtak

Saken fremmes uten forslag til vedtak.

Saksopplysninger

Saken fremmes for at kontrollutvalgets medlemmer kan drøfte og fremme forslag om saker og forhold som kontrollutvalget kan ta opp. Medlemmene kan også be om å få utredet en sak til et fremtidig møte. Eksempel på tema som kan tas opp:

- Forhold/saker i kommunen
- Ønske om orientering fra kommunedirektør
- Deltagelse på kurs/konferanse eller andre praktiske forhold

Utvalgets medlemmer oppfordres til å si fra om de har noe til saken i starten av møte

Oppfølging av kontrollutvalgets vedtak

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Grane kommune

Møtedato

02.09.2024

Saknr

19/24

Saksbehandler Line Thorsen Bratli

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/459 - 1

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar oversikten over oppfølging av saker til orientering.

Vedlegg

Oppfølging av saker 28.08.2024

Saksopplysninger

Saken blir satt på sakskartet i hvert møte, slik at kontrollutvalget har oversikt over saker som skal følges opp. Den vedlagte oversikten viser at det er to saker som skal følges opp videre fra Rapport fra forvaltningsrevisjon - Varsling og ansettelse.

Disse sakene er arbeid med varslingsrutiner og varslingskultur, samt oppdatering av ansettelsesreglement og rutiner for ansettelsesprosesser.

Vurdering

Som det går frem av den vedlagte oversikten over saker til oppfølging, skal saken om varslingsrutiner og varslingskultur følges opp i første møte høsten 2025.

Saken om ansettelsesreglement og ansettelsesprosesser følges opp i det planlagte møtet 9.oktober.

Møtedato	Saksnr.	Sakstittel	Vedtak	Kommentar	Dato for oppfølging
KST 19.06.24	19/24	Rapport fra forvaltningsrevisjon – Varsling og ansettelse	Kommunedirektøren rapporterer til Kontrollutvalget om status for arbeidet med varslingsrutiner samt status varslingskultur.	Saken settes opp i første møte høsten 2025.	30.06.25
KST 19.06.24	19/24	Rapport fra forvaltningsrevisjon – Varsling og ansettelse	Kommunedirektøren rapporterer til Kontrollutvalget om status for arbeidet med å oppdatere ansettelsesreglementet (i samsvar med lover og retningslinjer), og rutiner for ansettelsesprosesser (herunder involvere de tillitsvalgte mer systematisk i ansettelsesprosessene).		09.10.24

Referatsaker/folkevalgtopplæring

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Grane kommune

Møtedato

02.09.2024

Saknr

20/24

Saksbehandler Line Thorsen Bratli

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/458 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar referatsakene til orientering.

Vedlegg

Valg av kontrollutvalg

Forvaltningsrevisjon av varsling og ansettelse

Habilitet i arealsaker

Advokatutgiftene er ikke underlagt taushetsplikt

Utvalgsleder skal være med å stemme

Saksopplysninger

Disse referatsakene blir lagt fram i møtet:

1. Melding om politisk vedtak - valg av kontrollutvalg
2. Melding om politisk vedtak - forvaltningsrevisjon av varsling og ansettelse
3. Kommunal Rapport: Habilitet i arealsaker
4. Kommunal Rapport: Advokatutgiftene er ikke underlagt taushetsplikt
5. Kommunal Rapport: Utvalgsleder skal være med å stemme

Kommunestyrets behandling av sak 9/2024 i møte den 24.04.2024:

Behandling:

Kommunedirektørens forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Vedtak:

om kontrollutvalg for Grane kommune for perioden 2023-2027 velges:

Representanter:

Senterpartiet: Arbeiderpartiet:

Martin Kolberg John Kappfjell

Pål Ove Wika Trond Aasheim

Marit Fagerbakk

Vararepresentanter:

Per Haugen Lyder Sund

Kirsti Daleng Bjørn Ivar Lamo

Kristina Sileike

Som leder velges: John Kappfjell

Som nestleder velges: Trond Aasheim

Kommunestyrets behandling av sak 19/2024 i møte den 19.06.2024:

Behandling:

Kontrollutvalgets forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å:
 - a. Drøfte varslingsrutinene med de ansatte regelmessig og fortsette arbeidet med å bygge en kultur for varsling.

 - b. Oppdatere ansettelsesreglementet i samsvar med lover og retningslinjer, og samtidig vurdere rutinene for ansettelsesprosesser, herunder involvere de tillitsvalgte mer systematisk i ansettelsesprosessene.

2. Kommunedirektøren bes rapportere til kontrollutvalget om oppfølging av vedtakets punkt a innen 30.06.2025 og vedtakets punkt b innen 30.09.2024

Er du folkevalgt og mulig inhabil i arealsaker? Dette er rådene

Kommunal Rapport 27.06.2024, Marte Danbolt, Elin Svendsen, Robert Fauli

Bruk styrevervregisteret og hold deg unna utbyggere, er blant rådene fra KS.

– Den enkelte folkevalgte har selv en plikt til å vurdere sin egen habilitet. Dersom man er i tvil, eller tenker at man kan være inhabil, anbefaler KS at vedkommende tidlig tar kontakt med ordfører eller andre i henhold til kommunens rutiner, slik at det blir anledning til å gjøre en juridisk vurdering på forhånd, sier fagsjef for KS Folkevalgtprogram, Dag-Henrik Sandbakken.

Skulle det være tvil om habilitetsvurderingen, har Sandbakken følgende råd:

– Da kan det være klokt å innhente juridiske råd i forkant av møtet, for eksempel hos KS Advokatene.

Roller og verv

En kartlegging Kommunal Rapport har gjort av over 300 lokalpolitikere i landets største 40 fjellhyttekommuner, viser at nærings- og grunneierinteresser er tungt representert blant politikere.

Mens lokalpolitikere som Kommunal Rapport har snakket med, forsikrer om at kommunene har en ryddig og streng praksis når det gjelder habilitet, mener Norges Hytteforbund at folkevalgte med økonomiske interesser må bli flinkere til å melde seg inhabile i arealsaker.

Sandbakken nevner særlig ett verktøy som kan sikre mer åpenhet rundt økonomiske interesser: KS styrevervregister.

– Styrevervregisteret viser informasjon om folkevalgtes og ledende ansattes roller, verv og eierinteresser. Det innhentes informasjon fra Brønnøysundregistrene og fra Skatteetatens aksjonærregister. Styrevervregisteret er gratis og åpent tilgjengelig for alle. I tillegg kan den enkelte selv legge inn informasjon om andre relevante forhold, sier Sandbakken.

Folkemøter og andre møter

Noen kommuner opererer også med et eget økonomiregister hvor det er vedtatt at folkevalgte og eventuelt også ledere skal registrere styreverv, gaver og/eller økonomiske interesser.

– Avhengig av hva kommunens regelverk sier, kan det for eksempel være verv i offentlige og/eller private selskaper, verv i interesse- og frivillige organisasjoner som mottar økonomisk støtte fra kommunen/fylkeskommunen, bierverv, eller næringsinteresser som aksjer i selskaper og fast eiendom, forteller Sandbakken.

– *Bør folkevalgte med mulige økonomiske interesser i arealsaker delta på møter med for eksempel utbyggere?*

– Nei, dersom det er avklart at en representant er, eller kan være inhabil, bør ikke vedkommende delta i slike møter dersom det er en del av saksbehandlingen. Åpne folkemøter eller lignende, som ikke er en del av kommunens saksbehandling, vil være noe annet.

Lovlighetskontroll

Ifølge Sandbakken handler habilitet om tillit. Habilitet er derfor et viktig tema i KS Folkevalgtprogram.

Han minner om at avgjørelser om habilitet kan være gjenstand for lovlighetskontroll.

– KS anbefaler også at partigruppene vedtar habilitetsregler for gruppa tilsvarende de som følger av forvaltningsloven og kommuneloven, sier Sandbakken.

Mulig inhabil? Slik går du fram:

1. Habilitet må vurderes fra gang til gang. Om du er i tvil om du er habil, så må du gi beskjed til ordfører så snart som mulig. Ordføreren ber så administrasjonen vurdere med utgangspunkt i den informasjonen du har gitt.
2. I selve møtet skal representanten be om ordet så snart ordfører/møteleder har åpnet saken, og før realitetene i saken kommer opp til debatt. Representanten skal da redegjøre for alle faktiske forhold som har betydning for habilitetsvurderingen.
3. Når det er gjort, skal vedkommende representant fratre møtet, og eventuell vararepresentant skal tiltre.
4. Det folkevalgte organet skal deretter drøfte habilitetsspørsmålet, uten å gå inn i realitetene i selve saken. Det er det folkevalgte organet som avgjør habilitetsspørsmålet.
5. Dersom vedkommende blir erklært inhabil, kan *ikke* vedkommende tiltre før saken er ferdig besluttet. Dersom vedkommende blir erklært habil, tiltre vedkommende slik at hen kan delta i realitetsbehandlingen.

Advokatutgiftene er ikke underlagt taushetsplikt

Kommunal Rapport 13.05.2024 Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan kommunen holde hemmelig hvor mye penger de har brukt på advokat i en sak?

SPØRSMÅL: I vår kommune har det i lang tid pågått en personalsak. Denne ble avsluttet i fjor høst, rett før partene gikk i retten, og vi har etter mye om og men fått innsyn i forliksavtalen. Den er som følger:

«I perioden fra og med januar 2024 til og med oktober 2026 har ***** rett på en tilleggspensjon/servicepensjon fra kommunen på kr 22.000 per måned. Utbetaling skal fortrinnsvis skje som en servicepensjon gjennom KLP, som kommunen dekker kostnadene for.

Pensjonsbeløpet på kr 22.000 per måned skal oppreguleres årlig tilsvarende KLPs øvrige alderspensjoner. Første regulering skjer med virkning fra 01.05.2024.»

Vi har nå bedt om en oversikt over advokathonorar påløpt i saken, og en forklaring på utgiftene punktene referert påfører kommunen. Dette avslås, under henvisning til at dette er en personalsak, og at det gjelder personopplysninger. Jeg mener det er feil grunnlag for et avslag, og at avslag på innsyn her heller ikke skal gis. Hva mener du?

SVAR: Utgangspunktet er etter [offentleglova § 3](#) at alle saksdokumenter er «opne for innsyn dersom ikkje anna følgjer av lov eller forskrift med heimel i lov». Noen slik generell unntaksregel for personalsaker har vi ikke. De unntaksreglene som kan tenkes å være aktuelle, er [offentleglova § 13](#) om «Opplysningar som er underlagde teieplikt i lov eller i medhald av lov», og [offentleglova § 25](#) siste avsnitt om unntak «frå innsyn for skriftleg oppgåve over utrekna lønn eller liknande godtgjering, utrekningsgrunnlag for feriepengar og trekk som blir gjorde ved utbetalinga».

Unntaket i § 13 gjelder ikke for dokumenter i sin helhet, men bare for de enkelte opplysningene dersom de avdekker taushetspliktbelagte forhold. I vår sammenheng må dette være opplysninger om «noens personlige forhold», se [forvaltningsloven § 13](#) første avsnitt, nr. 1.

Opplysninger om hva kommunen har hatt av advokatutgifter i forbindelse med denne saken, og eventuelt utlegg til dekning av den tilsattes advokatutgifter, kan etter min mening klart nok ikke være underlagt taushetsplikt. Dette er ikke personlige forhold for noen.

Retten til å nekte innsyn etter offentliglova § 25 siste avsnitt, gjelder ikke for «opplysningar om bruttoutbetalingar». En «tilleggspensjon/servicepensjon fra kommunen» må anses som slike. Hvis det ved fastsettingen eller beregning av denne er omtalt taushetspliktbelagte personlig forhold, vil akkurat dette kunne sladdes i det aktuelle dokumentet, men angivelsen av bruttobeløpet og klassifisering av dette vil ikke kunne unntas.

Utvalgsleder skal være med å stemme

Kommunal Rapport 27.05.2024 Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Flertallet i kommunestyret vil skifte ut en utvalgsleder som også sitter i kommunestyret. Kan utvalgslederen være med på avstemmingen, eller er han inhabil?

SPØRSMÅL: I et hovedutvalg har det oppstått en konflikt mellom utvalgsleder og to partifeller i utvalget. Utvalgsleder sitter også i kommunestyret. I kommunestyret ønsker nå de partiene som utgjør flertallet der, å skifte ut utvalgsleder. Lederen ønsker ikke å fratre, og også opposisjonen i kommunestyret motsetter seg dette og ønsker at utvalget skal fortsette med samme leder. Er dette mulig å foreta en slik utskifting, og hvordan skal man da gå frem?

SVAR: «Hovedutvalg» er en betegnelse som gjerne brukes på kommunale utvalg med et bredt, sakstypebestemt, ansvarsområde. Reglene om oppretting og valg av slike utvalg finner vi i [kommuneloven § 5-7](#). Her er det blant annet slått fast (i andre avsnitt) at kommunestyret selv velger medlemmer, leder og nestleder av utvalget, og (i siste avsnitt) at kommunestyret kan selv når som helst omorganisere eller nedlegge utvalg.

Slik omorganisering kan da skje ved at man ganske enkelt foretar nyvalg av hele utvalget, der man står fritt til å gjenvelge noen og erstatte noen med andre, og så foretar valg av leder og nestleder for utvalget blant dem som nå inngår i utvalget. Men i stedet for å gjennomføre nyvalg av utvalget i sin helhet, vil kommunestyret kunne foreta et nytt valg bare av leder. Den som velges må da være ett av de valgte utvalgsmedlemmene. Ved slikt nyvalg «degraderes» den tidligere lederen til vanlig medlem.

SPØRSMÅL: Flertallet har bare én stemmes overvekt i kommunestyret, noe som betyr at forslag om nyvalg av utvalget eller av leder, ikke vil få flertall hvis utvalgslederen stemmer mot det der. Flertallspartiene hevder imidlertid at utvalgslederen vil være inhabil når kommunestyret skal ta stilling til slike forslag. De viser til at dette er et politisk viktig og godt avlønnet verv, og at lederen dermed vil ha en betydelig egeninteresse i å beholde denne posisjonen. Må utvalgsleder fratre når kommunestyret skal ta stilling til om det skal foretas nyvalg?

SVAR: I [kommuneloven § 11-10](#) siste avsnitt fastslås som generell regel at «En folkevalgt er ikke inhabil når det skal velges personer til offentlige tillitsverv, eller når det skal fastsettes godtgjøring o.l. for slike verv». Ved valg av medlemmer, leder og nestleder i utvalg gjelder dermed klart nok ikke bestemmelsene om inhabilitet i kommuneloven og forvaltningsloven. Alle medlemmer av kommunestyret skal derfor delta og kan stemme på seg selv, eller på kandidater som de av andre grunner ville vært inhabile i forhold til; både nær slekt, nære venner og bitre fiender.

Neste spørsmål blir så om denne unntaksregelen bare gjelder ved selve valget og fastsettingen av godtgjøring for vervet, eller om den også gjelder ved vedtaket om å *sette i gang* nyvalg av et utvalg eller leder av dette, slik at inhabilitetsreglene vil kunne slå inn i forhold til en utvalgsleder som dermed står i fare for å miste et attraktivt verv. Det aktuelle vurderingstemaet vil da være om utvalgslederen er inhabil etter [forvaltningsloven § 6](#) andre avsnitt, fordi faren for å miste vervet her må anses som «særegne forhold [...] som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet».

Etter min mening må det være rimelig klart at unntaksregelen i kommuneloven § 11-10 gjelder også her. Dette er bare ett av flere tilfeller der vedtak om organisering av og valg til folkevalgte organer vil kunne ha betydelige økonomiske eller politiske konsekvenser for enkeltmedlemmer i kommunestyret, selv om det ikke er tale om selve valghandlingen eller om fastsetting av godtgjøring for innehaver av et bestemt verv.

Samme regel må her være styrende på alle trinn i behandlingen av alle slike saker. Dette gjelder også for den som kan ha betydelig personlig interesse i saken. Politisk eller økonomisk egeninteresse i å få eller beholde folkevalgt verv, kan derfor ikke skape inhabilitet når det skal treffes vedtak om organisering og sammensetning av slike.

Budsjett for kontrollarbeidet 2025

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Grane kommune

Møtedato

02.09.2024

Saknr

21/24

Saksbehandler Torbjørn Berglann

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/371 - 5

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til forslaget til økonomiplan for 2025-2028 og budsjettet for 2025, som har en ramme på kr 909.500. Budsjettet omfatter kjøp av revisjonstjenester og sekretariatstjenester for kontrollutvalget.
2. Forslaget skal følge formannskapetets innstilling om årsbudsjett til kommunestyret etter kommuneloven § 14-3.

Vedlegg

Økonomiplan for kontrollarbeidet 2025-2028, med budsjett for 2025

Saksopplysninger

Saken gjelder behandling av neste års budsjett for kontrollarbeidet. I henhold til forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2 skal kontrollutvalget utarbeide et forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. Kontrollutvalgets forslag skal følge formannskapetets budsjettinnstilling til kommunestyret. Budsjettet dekker fire typer utgifter:

- møtegodtgjøring, dekning av tapt arbeidsfortjeneste o.l. til kontrollutvalgets medlemmer
- kontrollutvalgets egen drift
- kjøp av sekretariatstjenester
- kjøp av revisjonstjenester

Kontrollutvalget

Vi har tatt utgangspunkt i at kontrollutvalget består av 5 medlemmer og avvikler 5 møter i året.

- Møtegodtgjøringen er satt opp i samsvar med "reglement for godtgjøring til folkevalgte".
- Dekning av tapt arbeidsfortjeneste er basert på reglene i kommunens reglement og fjorårets budsjett.
- Posten kontingent/abonnement er medlemskap i Forum for Kontroll og Tilsyn og abonnement på fagbladet "Kontroll og revisjon" til utvalgets leder.
- I tillegg er det lagt inn midler til kurs og faglig oppdatering for at kontrollutvalget skal ha mulighet til å skaffe seg kunnskap og delta i erfaringsutveksling og faglige samlinger. Vi har fulgt praksisen fra tidligere, og tatt utgangspunkt i at fire medlemmer kan delta på en nasjonal konferanse og like mange på en regional konferanse.

Vi har lagt inn en økning på fire prosent i økonomiplanperioden for kostnadene som ikke omfattes av kommunens godtgjøringsreglement. Nivået må vurderes årlig i forbindelse med budsjettet.

Kontrollutvalgets sekretariat

Kommunen ble eier i Konsek Trøndelag IKS 1. oktober 2023 og har siden kjøpt sekretariatstjenester for kontrollutvalget hos selskapet. Representantskapet i Konsek Trøndelag IKS vedtar budsjettet for 2025 i november, så honoraret for 2025 blir lagt fram med forbehold om at det kan bli mindre endringer etter representantskapets møte.

Kjøp av revisjonstjenester

Kommunen er eier i Revisjon Midt-Norge SA og kjøper revisjonstjenester fra selskapet. Budsjettet for 2025 er basert på selskapets korrigerede økonomiplan for 2024-2027. Det blir

fastsatt i årsmøtet senere høsten 2024. Vi tar forbehold om endringer etter årsmøtet.

Budsjettet for 2025

Den totale rammen for kontrollutvalget, inkludert kjøp av revisjons- og sekretariatstjenester, blir etter dette kr 909.500. Spesifisert budsjett for 2025 og økonomiplan for 2025-2027 er vedlagt saken.

Vurdering

Kontrollutvalget er et spesielt organ og ligner lite på andre politiske organ i kommunen. Derfor er det viktig at utvalgsmedlemmene har anledning til å sette seg inn i rollen gjennom kurs og faglige samlinger. Kontrollutvalget i Grane kommune har etter vår vurdering rimelig med midler til faglig oppdatering.

Kontrollutvalgets sekretariat foreslår en budsjetttramme på kr 909.500 for kontrollarbeidet i 2025, dette inkluderer også kjøp av revisjons- og sekretariatstjenester. Vi anser dette for å være en nøktern budsjettering, samtidig som vi mener dette gir et realistisk bilde av forventede utgifter for kontrollutvalgets virksomhet i kommende år.

Budsjett for kontrollarbeidet, 2025

	Beskrivelse	Forslag budsjett 2025	Budsjett 2024
1080	Godtgjørelse folkevalgte	16 000	15 000
1082	Godtgjørelse tapt arb.fortjeneste	84 000	146080
1099	Arbeidsgiveravgift 5,1 %	5 000	8 215
	Sum godtgjørelser	105 000	169 295
11151	Bevertning	3 000	3 000
11200	Annet forbruksmateriell/tjenester	0	0
11203	Reiseutgifter (hotell/billetter m.m.)	30 000	28 000
11500	Kurs- møte- og konferanseutgifter	39 000	38 000
11504	Kurs/opplæringstiltak	0	0
11600	KM-godtgjørelse	7 000	6 650
11196	Kontingent/abonnement	5 000	4 525
	Sum driftskostnader	84 000	80 175
1375	Revisjon Midt-Norge SA	542 000	506 000
1375	Konsek Trøndelag IKS	178 500	170 500
1375	Sum kjøp fra SA/IKS	720 500	676 500
	Totalt	909 500	925 970

Økonomiplan, 2025-2028

	2025	2026	2027	2028
Godtgjørelse, folkevalgte	105 000	105 000	105 000	105 000
Kontrollutvalgets drift	84 000	86 000	88 000	90 000
Kjøp av revisjonstjenester	542 000	561 000	581 000	601 000
Kjøp av sekretariatstjenester	178 500	184 000	190 000	196 000
Sum	909 500	936 000	964 000	992 000

Godkjenning av møteprotokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Grane kommune

Møtedato

02.09.2024

Saknr

22/24

Saksbehandler Line Thorsen Bratli

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/458 - 3

Forslag til vedtak

Møteprotokollen godkjennes.

Saksopplysninger

Møteprotokollen blir lagt fram for godkjenning i møtet.